

OVERZICHT MET GESTANDAARDISEERDE GEBRUIKSINSTRUCTIES VOOR DE TOP 200 MEEST AFGELEVERDE STOFNAMEN IN HET JAAR 2017 IN DE BELGISCHE OFFICINA-APOTHEKEN

Voorwoord

Dit overzicht werd ontwikkeld door Lotte De Rick, Nele Pergoot, Marie-Astrid Scheire en Melissa Teirlinck, studenten 1^e Master Farmaceutische Wetenschappen (UGent), in kader van hun masterproef onder het promotorschap van Prof. Dr. Koen Boussery (Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent). Het doel van deze masterproef was het ontwikkelen van een overzicht met gestandaardiseerde gebruiksinstructies voor de top 200 meest afgeleverde stofnamen in het jaar 2017 in de Belgische officina-apotheken.

• Hoe werden 'gebruiksinstructies' gedefinieerd?

Gebruiksinstructies werden gedefinieerd als:

- Moment van inname (zowel tijdstip van de dag als timing t.o.v. maaltijd)
- Wijze van inname
- Interacties met voeding en alcohol
- Invloed op rijvaardigheid
- Houdbaarheid en bewaring
- Bijkomende adviezen om het effect te optimaliseren of bijwerkingen te voorkomen

Niet opgenomen zijn: adviezen i.v.m. dosering/posologie, contra-indicaties, interacties met andere geneesmiddelen, algemene adviezen i.v.m. omgaan met geneesmiddelen (zoals 'buiten bereik van kinderen houden'), en adviezen i.v.m. omgaan met de aandoening (zoals levensstijladviezen bij statines).

• Hoe werd te werk gegaan?

Eerst werden de gebruiksinstructies door twee personen onafhankelijk van elkaar opgezocht in 5 bronnen: de Samenvatting van de Kenmerken van het Product (SKP), het Gecommentarieerd Geneesmiddelenrepertorium, het Farmacotherapeutisch Kompas, UpToDate®, en www.apotheek.nl. Drie stofnamen werden geëxcludeerd wegens beperkte relevantie in de officina-apotheek. Dit waren 'elektrolyten' (ATC B05BB01), 'barnidipine' (ATC C08CA12) en 'andere therapeutische producten (Custodiol®) (ATC VO3AX). Vervolgens vond een consensusoverleg met een 3de persoon erbij plaats om de relevante gebruiksinstructies te selecteren en om te zetten in duidelijke, gestandaardiseerde bewoordingen. Tot slot werd dit weergegeven in een gebruiksvriendelijk overzicht voor de apotheekpraktijk.

• Toelichting bij gebruik van het overzicht

De weerhouden gebruiksinstructies per stofnaam werden in tabelvorm weergegeven. De top 200 van stofnamen werd alfabetisch gerangschikt en individueel weergegeven om snel en efficiënt opzoeken mogelijk te maken. Voor elke stofnaam zijn volgende rubrieken aanwezig: 'Tijdstip van toediening', 'Timing t.o.v. maaltijd', 'Wijze van gebruik', 'Interactie met alcohol', 'Interactie met voedsel', 'Invloed op rijvaardigheid' en 'Houdbaarheid en bewaring'. De rationale achter de adviezen werd telkens met een pijltje en in cursief onder het advies geplaatst. Om snel op te zoeken kan u het PDF bestand opslaan, het zoekbalkje openen ('Bewerken' > 'Werkbalk Zoeken tonen' OF 'Edit' > 'Find'), en daar de stofnaam die u zoekt invoeren.

Overzicht gebruiksinstructies

Aceclofenac (ATC M01AB16)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none">• De inname mag zowel bij als los van de maaltijd• Indien misselijkheid: Bij de maaltijd innemen
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none">• <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none">• Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Aceclofenac en alcohol kunnen beide maagirritatie geven</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Acenocoumarol (Sintrom®) (ATC B01AA07)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Rationale onbekend.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Eén of twee glazen per dag is in het algemeen geen probleem → <i>Alcohol versterkt het antistolling-effect van acenocoumarol</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met overmatig gebruik van vitamine K rijke voeding (o.a. andijvie, spinazie, kolen, broccoli, sla, spruiten en bonen) → <i>Vitamine K werkt het effect van vitamine K antagonist (acenocoumarol) tegen</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Acetylcysteïne (ATC R05CB01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien moeite met hoesten (vaak ouderen of verzwakte mensen): 's Morgens innemen. → <i>Zodat het slijm overdag vrijkomt, 's nachts anders te veel last van hoesten.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen • <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen • <u>Zuigtablet</u>: Langzaam in de mond opzuigen • <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen in een half glas water of een andere niet-alcoholische drank (vb fruitsap) en onmiddellijk opdrinken. • <u>Oplossing (granulaat, zakjes)</u>: Eerst oplossen in een half glas water of een andere niet-alcoholische drank (vb fruitsap) en onmiddellijk opdrinken • <u>Oplossing (poeder + solvent)</u>: Bronchocil® drank: Voor gebruik: zie bijsluiter • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem (zie bijsluiter) en onmiddellijk opdrinken. • <u>Oplossing voor injectie/infusie/instillatie/verneveling</u>: Voor gebruik: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Lichte zwavelgeur is kenmerkend voor werkzame stof en wijst niet op verandering in kwaliteit of werkzaamheid. • <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Oplossing (granulaat, zakjes)</u>: Gedeeltelijk gebruikte zakjes binnen 24 uur gebruiken. Na reconstitutie direct gebruiken; niet houdbaar. • <u>Siroop oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. • <u>Oplossing voor injectie/infusie/instillatie/verneveling</u>: Na openen direct gebruiken; niet houdbaar.

Acetylsalicylzuur, in anti-aggregerende dosis (ATC B01AC06)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Indien snel maaglast: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>De coating beschermt de maag tegen lokaal etsend effect van acetylsalicylzuur.</i> • <u>Oplosbare tablet</u>: Met een half glas water innemen of indien gewenst eerst oplossen in half glas water, daarna nog een half glas water drinken. • In situaties waarbij een snelle aanvang van werking gewenst is (bijv. behandeling van acuut myocardinfarct): Tablet goed kauwen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Acetylsalicylzuur, in analgetische dosis (ATC N02BA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraine-aanval voelt opkomen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Indien snel effect gewenst: Op de lege maag innemen. → <i>Snelste werking bij nuchtere inname.</i> • Indien snel maaglast of chronisch gebruik: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in half glas water. Onmiddellijk opdrinken. • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Eerst oplossen in half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Oplossing voor injectie (poeder + solvent)</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is een enkele keer een glas wijn geen probleem. → <i>Acetylsalicylzuur en alcohol kunnen beide maagirritatie geven.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i>

Aciclovir, dermaal (ATC D06BB03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij koortsblaas: Meteen aanbrengen als patiënt blaas voelt opkomen. • Het heeft dan het meeste effect.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Op de aangedane plekken aanbrengen. • Na gebruik handen wassen. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. → <i>Kan irritatie geven.</i> • Bij herpes genitalis: Seksueel contact vermijden (ook met condoom). → <i>Verspreiding van infectie voorkomen.</i> • Bij herpes labialis: Niet knuffelen of zoenen. → <i>Verspreiding van infectie voorkomen.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Alginezuur (ATC A02BX13)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien nodig: Na de maaltijden en voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Na de maaltijd innemen (geen concreet advies over hoelang na de maaltijd gevonden).
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Kauwtablet</u>: Tablet goed kauwen. • <u>Suspensie (zakjes)</u>: Rechtstreeks van het zakje drinken. • <u>Siroop suspensie</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Siroop suspensie</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Allopurinol (ATC M04AA01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Veel drinken tijdens de behandeling (2-3 liter vocht per dag). → <i>Risico op xanthineneerslag in urinewegen (zeer zelden) t.g.v. allopurinolbehandeling reduceren.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Alprazolam (ATC N05BA12)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: 's Ochtends innemen. • Bij gebruik in speciale situaties bijvoorbeeld vlieg angst: 1 uur van tevoren innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen doorslikken met een half glas water. • <u>Druppels oplossing</u>: Als dusdanig innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van alprazolam.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Dagelijks gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. Tot en met 1 mg per dag: niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sedatie, amnesie, verminderde concentratie en spierslapte.</i> • Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. T.e.m. 72 uur na inname niet autorijden. Bij meer dan 1 mg per dag kan het effect op de rijvaardigheid worden versterkt. → <i>Wegens bijwerkingen: sedatie, amnesie, verminderde concentratie en spierslapte.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Altizide en kaliumsparende diuretica (ATC C03EA04)	
Altizide + spironolacton (Aldactazine®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • 's Ochtends innemen. → <i>Minder last van het meer en vaker plassen en is huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren en betere resorptie</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken + indien bij oedeem: overmatig alcoholgebruik kan klachten als benauwdheid en vocht vasthouden verergeren</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen kaliumbevattende zoutvervangers innemen. → <i>Risico op hyperkaliëmie.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Amiodarone (ATC C01BD01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Misselijkheid reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. Tijdens het gebruik intensieve blootstelling aan UV-licht vermijden, dus geen felle zon, zonnebank of hoogtezon. Huid goed beschermen met zonnebrandcrème met hoge factor. → <i>Risico op overgevoeligheid voor zonlicht (soms; 10 tot 30 op 100).</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Geen pompelmoessap gebruiken. → <i>Verhoogd risico op bijwerkingen van amiodarone (amiodarone is een CYP3A4 substraat en pompelmoes een CYP3A4 inhibitor).</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>

Amitriptyline (Redomex®) (ATC N06AA09)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij voorkeur 's avonds → <i>Sedatie overdag vermijden</i> • Bij bedplassen: 1 tot anderhalf uur voor het slapengaan
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van amitriptyline</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 75 mg, dagelijks gebruik: eerste week niet autorijden ○ Meer dan 75 mg: niet autorijden → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, duizeligheid, verwardheid en wazig zien</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Amlodipine (ATC C08CA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien in het begin veel last van duizeligheid: Voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Amoxicilline (ATC J01CA04)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Indien snel maaglast: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Capsule</u>: Zonder openen met een half glas water innemen. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak + evt. bij openen risico op inademen amoxicilline.</i> • <u>Dispergeerbare/oplosbare tablet</u>: Met een half glas water innemen of indien gewenst eerst oplossen in een half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Siroop suspensie (poeder)</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i> • <u>Dispergeerbare tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i> • <u>Tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i> • <u>Siroop suspensie (poeder)</u>: Beperkt houdbaar na reconstitutie. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Amoxicilline met enzymremmer (ATC J01CR02)	
Amoxicilline + clavulaanzuur	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd of wat voedsel innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. <u>Dispergeerbare tablet</u>: Innemen met een half glas water of indien gewenst eerst mengen in een half glas water en onmiddellijk opdrinken. <u>Suspensie (poeder, zakjes)</u>: Eerst mengen in een half glas water en onmiddellijk opdrinken.
	<ul style="list-style-type: none"> <u>Siroop suspensie</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: In oorspronkelijk verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i> <u>Suspensie (poeder, zakjes)</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i> <u>Siroop suspensie</u>: Beperkt houdbaar na reconstitutie. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. Na reconstitutie in koelkast bewaren (niet in vriesvak).

Andere hypnotica en sedativa (ATC N05CM)	
Valeriaan (Dormiplant Mono®, Relaxine®, Sedistress Sleep®, Valdispert®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij slaapstoornissen: 30 minuten tot 1 uur voor het slapengaan Bij gebruik in speciale situaties bijvoorbeeld vliegangst of examenvrees: 30 minuten van tevoren innemen
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van valeriaan</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid</i>
Houdbaarheid en bewaring	/
Scopolamine (Scopolamine HBr Sterop®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste paar dagen niet autorijden → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid en wazig zicht</i>
Houdbaarheid en bewaring	/
Andere preparaten op basis van planten (Passiflora incarnata) (Sedistress®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij slaapstoornissen: 30 minuten tot 1 uur voor het slapengaan Bij gebruik in speciale situaties bijvoorbeeld vliegangst of examenvrees: 30 minuten van tevoren innemen
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet/capsule</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/

Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Andere preparaten bij een verkoudheid (ATC R05X)	
Pelargonium Sidoides	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Druppels oplossing</u>: Druppelen in een half glas water. <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Druppels oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. <u>Siroop oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. Er kunnen lichte variaties in kleur en smaak voorkomen. Kan na langere tijd troebel worden maar dat heeft geen invloed op de werkzaamheid. → <i>Natuurproduct met plantenextracten in vloeibare vorm.</i>
Thymi herba (Bronchostop®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Zuigtablet</u>: Langzaam in de mond opzuigen
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/
Thymus vulgaris (Thymoseptine®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> <u>Siroop oplossing</u>: Na de maaltijd innemen. → <i>Wellicht o.w.v. langer verblijf in keel.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/

Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Atenolol (ATC C07AB03)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig</i>

Atorvastatine (ATC C10AA05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Mag op elk moment van de dag. → <i>Atorvastatine heeft een lange werkingsduur i.t.t. andere statines.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Kauwtablet</u>: Goed kauwen, dan doorslikken met half glas water of met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Eén of twee glazen per dag is in het algemeen geen probleem. → <i>Verhoogd risico op hepatotoxiciteit.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen grote hoeveelheden (>1.2L/dag) pompelmoessap gebruiken. → <i>Verhoogd risico op bijwerkingen van atorvastatine (atorvastatine is een CYP3A4 substraat en pompelmoessap is een CYP3A4 inhibitor).</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Azithromycine (ATC J01FA10)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien snel maaglast: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Siroop suspensie (poeder)</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. Evt. direct na inname glas water of vruchtensap nadrinken. → <i>Glas nadrinken om bittere nasmaak voorkomen.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Siroop suspensie (poeder)</u>: Beperkt houdbaar na reconstitutie. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Baclofen (ATC M03BX01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij voorkeur bij de maaltijd innemen. → <i>Misselijkheid reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van baclofen.</i> Bij indicatie alcoholontwenning: Geen alcoholische dranken gebruiken.
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste paar dagen niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, sufheid, vermoeidheid, duizeligheid, krachtverlies, coördinatiestoornissen, verwardheid en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig</i>

Benzethonium + chloorhexidine (Neo-Golaseptine Spray®) (ATC R02AA20)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Orofaryngeale spray oplossing</u>; Naar de keel richten en spray verstuiven. Contact met ogen vermijden. Niet inslikken. • De verstuiver heeft 2 mondstukken; een mondstuk mag slechts door 1 persoon gebruikt worden. → <i>Verspreiding van infectie voorkomen.</i> • Interval van 30 minuten laten tussen gebruik van spray en tandenpoetsen. → <i>Effect chloorhexidine kan afnemen door anionische stoffen (zeep) in tandpasta.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Betahistine (ATC N07CA01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Betamethasone, dermaal (ATC D07AC01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zalf/crème/cutane oplossing</u>: Dunne laag aanbrengen op aangedane huid en zachtjes inwrijven • Niet aanbrengen op open wonden. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd • Na gebruik handen wassen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane oplossing (hydroalcoholische oplossing)</u>: Pas op: vuurgevaarlijk! → <i>De alcoholische oplossing is ontvlambaar</i>

Betamethasone, systemisch (ATC H02AB01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Ochtends toedienen. → <i>Beter respecteren van dagritme van de cortisolemie en dus minder inhibitie van de hypothalamus-hypofyse-bijnier-as.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Druppels oplossing</u>: Als dusdanig innemen. <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige. <u>Suspensie voor injectie, verlengde afgifte</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Druppels oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>

Bilastine (ATC R06AX29)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Minstens 1 uur voor of 2 uur na de inname van voedsel → <i>Voedsel kan de biologische beschikbaarheid van bilastine verminderen tot 30%</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van bilastine</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Geen pompel-, appel- of sinaasappelsap drinken minstens 1 uur voor of 2 uur na de inname → <i>Inhibitie van P-glycoproteïne en OATP1A2 (transporters verantwoordelijk voor de opname van bilastine)</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Bisacodyl (ATC A06AB02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Maagsapresistente tablet</u>: Voor het slapengaan innemen. → <i>Effect na ongeveer 8 uur zodat 's ochtends darmlediging.</i> • <u>Zetpil</u>: 1 uur voor de gewenste werking innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met half glas water. Interval van 1 à 2 uur laten tussen inname van bisacodyl en melkproducten. → <i>Niet kauwen want coating zorgt voor vrijstelling t.h.v. darm en vermijdt maagirritatie. Melk is alkalisch en kan maagsapresistente coating vroegtijdig oplossen.</i> • <u>Zetpil</u>: Via de anus inbrengen. Evt. voor gebruik bevochtigen met een beetje water → <i>Bevochtigen vergemakkelijkt het inbrengen.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Bisoprolol (ATC C07AB07)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Ochtends innemen. → <i>Huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Bisoprolol en thiaziden (ATC C07BB07)	
Bisoprolol + hydrochloorthiazide	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Ochtends innemen. → <i>Minder last van het meer en vaker plassen (hydrochloorthiazide) en is huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva (bisoprolol).</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> Tablet: Zonder kauwen innemen met half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak (bisoprolol).</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken + indien bij oedeem of hartfalen: overmatig alcoholgebruik kan klachten als benauwdheid en vocht vasthouden verergeren.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Evt. voldoende kaliumrijk voedsel (o.a. bananen, groenten, citrusfruit, noten) gebruiken. → <i>Om kaliumtekort te voorkomen.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Bromazepam (ATC N05BA08)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij gebruik in speciale situaties bijvoorbeeld vliegangst: 1 uur van tevoren innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van bromazepam.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Dagelijks gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, verminderde coördinatie, trager denken, duizeligheid en dubbel zien.</i> Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. T.e.m. 72 uur na inname niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, verminderde coördinatie, trager denken, duizeligheid en dubbel zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Broomhexine (ATC R05CB02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Verneveloplossing</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal Phil® • <u>Druppels oplossing</u>: Druppelen op een lepel of verdunnen in water. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Budesonide, inhalatie (ATC R03BA02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld/ harde capsules/ patroon</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil[®] of de instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging Voor Pneumologie (https://www.bvpvsbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). • <u>Vernevelsuspensie</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal Phil[®].
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Vernevelsuspensie</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Lichtgevoelig</i> • <u>Inhalatiepoeder</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Vochtgevoelig</i>

Bumetanide (Burinex®) (ATC C03CA02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien 1x daags: 's ochtends innemen. → <i>Minder last van het meer en vaker plassen.</i> • Niet later dan 18u innemen. → <i>Anders kans op extra plassen 's nachts.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken + indien bij oedeem of hartfalen: overmatig alcoholgebruik kan klachten als benauwdheid en vocht vasthouden verergeren.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Evt. voldoende kaliumrijk voedsel (o.a. bananen, groenten, citrusfruit, noten) gebruiken. → <i>Om kaliumtekort te voorkomen.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In de buitenverpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Butylscopolamine (ATC A03BB01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Zetpil</u>: Via de anus inbrengen. Evt. voor gebruik bevochtigen met een beetje water. → <i>Bevochtigen vergemakkelijkt het inbrengen.</i> • <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste paar dagen niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, duizeligheid, wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Calcium, combinaties met vitamine D en/of andere middelen (ATC A12AX)	
Calcium + vitamine D	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien snel maaglast: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Kauwtablet</u>: Tabletten kauwen of langzaam opzuigen. • <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken. • <u>Bruisgranulaat (zakjes)</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken. • <u>Suspensie (poeder, zakjes)</u>: Eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen voedsel met oxaalzuur (spinazie, rabarber) en fytinezuur (volle granen) innemen op hetzelfde moment van calciuminname. Mag wel op ander tijdstip van de dag. → <i>Door vorming van onoplosbare complexen daalt de calciumabsorptie.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet/kauwtablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig.</i> • <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Suspensie (poeder, zakjes)</u>: Na reconstitutie direct gebruiken; niet houdbaar.

Carbamazepine (ATC N03AF01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien misselijkheid: bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. • <u>Siroop suspensie</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van carbamazepine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen pompelmoessap gebruiken. → <i>Verhoogd risico op bijwerkingen van carbamazepine.</i>
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 200 mg 3x per dag: eerste week niet autorijden. ○ Hoger dan 200 mg 3x per dag: tot 1 jaar na start van de therapie niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, vermoeidheid, sufheid, verwardheid, verminderde coördinatie, duizeligheid, dubbelzien en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet/Tablet verlengde afgifte</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Siroop suspensie</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Carbocisteïne (ATC R05CB03)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Suspensie (granulaat, zakjes)</u>: Eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Carvedilol (ATC C07AG02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Bij hartfalen: bij de maaltijd innemen. → <i>Hypotensieve bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Cetirizine (ATC R06AE07)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien last van bijwerkingen (slaperigheid of sufheid): 's Avonds innemen. • Indien af en toe last van allergie: Enkel innemen bij een allergische reactie. • Indien patiënt een allergische reactie verwacht te krijgen (bijv. bij bezoek aan persoon met huisdier): Een uur voor het contact innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Zuigtablet</u>: Langzaam in de mond opzuigen. • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. • <u>Druppels oplossing</u>: Druppelen op een lepel of verdunnen in water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van cetirizine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 10 mg per dag: niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. ○ Bij meer dan 10 mg per dag kan het effect op de rijvaardigheid worden versterkt. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, duizeligheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Siroop oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. • <u>Druppels oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Chloorhexidine (Baxil®, Corsodyl®, Eludril®) (ATC A01AB03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dent./gingiv./oromuc. gel</u>: Ter preventie van tandcariës: bij voorkeur 's avonds aanbrengen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • Tandenvoetsen voor gebruik of minimaal 30 minuten wachten tot tandenvoetsen. → <i>Effect chloorhexidine kan afnemen door anionische stoffen (zeep) in tandpasta.</i> • <u>Dent./gingiv./oromuc. gel</u>: Tandenvoetsen met 2,5 cm gel op bevochtigde tandenborstel. De gel is een aanvulling op gewone tandpasta en geen vervanging. Voor aften: 2,5 cm gel met wijsvinger aanbrengen op te behandelen plaats. • <u>Orofaryngeale spray oplossing</u>: Spray verstuiven op het te behandelen tandvlees. • <u>Oromucosale spoeling (Corsodyl®)</u>: Mondholte spoelen gedurende 1 minuut met 10mL (= 1 dopje) en uitspuwen. • <u>Gorgeldrank/mondspoeling (Eludril®)</u>: Voor glazen fles: Oplossing verdunnen in half glas water (lieft gekookt). Voor PET fles: Oplossing in maatbekertje gieten en aanvullen met lauw water tot bovenste streepje. Mond spoelen of gorgelen gedurende 30 seconden. Oplossing nadien uitspuwen, niet inslikken. • Contact met ogen en oren vermijden. • Na consumptie van rode wijn, koffie of thee tandenvoetsen voor gebruik van chloorhexidine. → <i>Bruinverkleuring van tanden en tong mogelijk.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Gorgeldrank/mondspoeling (Eludril®)</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>

Chloorhexidine (Buccoverso®, Golaseptine-Lidocaine®, Medica®, Pixidin®) (ATC R02AA05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zuigtablet</u>: Langzaam opzuigen in de mond. • <u>Orofaryngeale spray oplossing</u>: Naar de keel richten en spray verstuiven. • <u>Orofaryngeale spray oplossing met menthol</u>: Contact met ogen en oren vermijden.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Ciprofloxacin (ATC J01MA02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Bij maag- en darmklachten: innemen vlak na de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> • <u>Suspensie (gran. + solv.)</u>: Voor gebruik de droge korrels aan fles met vloeistof toevoegen en 15 seconden stevig omschudden (geen water toevoegen) • <u>Suspensie (gran. + solv.)</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. • <u>Suspensie (gran. + solv.)</u>: Niet kauwen op de aanwezige granulaten → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> • Tijdens het gebruik intensieve blootstelling aan UV-licht vermijden, dus geen felle zon, zonnebank, hoogtezon. → <i>Risico op overgevoeligheid voor zonlicht (zeer zelden, < 1/100)</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen zuivelproducten (melk, yoghurt,...) innemen 2 uur voor of 2 uur na inname → <i>Door vorming van onoplosbare complexen daalt de absorptie van ciprofloxacin.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Suspensie (gran. + solv.)</u>: Beperkt houdbaar na reconstitutie. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. Na reconstitutie in koelkast bewaren (niet in vriesvak).

Claritromycine (ATC J01FA09)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. • <u>Siroop suspensie</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. Evt. direct na inname glas water of vruchtensap na drinken. → <i>Glas na drinken om bittere nasmaak te voorkomen</i> • <u>Oplossing voor infusie (poeder)</u>: Toediening door arts of verpleegkundige. • <u>Capsule verl. afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. Of indien nodig capsule openen en de inhoud zonder kauwen innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet/Tablet verlengde afgifte</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i> • <u>Siroop suspensie (gran.)</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Siroop suspensie</u>: Beperkt houdbaar na reconstitutie. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Clindamycine (ATC) J01FF01	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule</u>: Met een volledig glas water innemen. → <i>Volledig glas water om slokdarmirritatie te vermijden</i> • <u>Siroop suspensie (gran.)</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Clobetasol (ATC D07AD01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Shampoo</u>: Handen wassen en halve eetlepel shampoo op droge hoofdhuid aanbrengen. Aangetaste delen van hoofdhuid goed masseren en 15 minuten onafgedekt laten inwerken, tenzij anders geadviseerd door arts. Grondig uitspoelen met water en daarna evt. met normale shampoo nogmaals wassen. Na gebruik handen wassen. • <u>Crème/Zalf</u>: Dunne laag aanbrengen op aangedane huid. Inwrijven tot volledig ingedrongen. • <u>Cutane oplossing</u>: Druppels aanbrengen op aangedane huid. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Niet aanbrengen op open wonden. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane oplossing</u>: (hydroalcoholische oplossing): Pas op: vuurgevaarlijk! → <i>De alcoholische oplossing is ontvlambaar.</i> • <u>Cutane oplossing</u>: Flacon zorgvuldig gesloten houden. → <i>Alcohol kan verdampen.</i> • <u>Shampoo</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Lichtgevoelig</i>

Clonazepam (ATC N03AE01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien 1x daags: Voor het slapengaan innemen. → <i>Minst last van slaperigheid.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen • <u>Druppels oplossing</u>: Druppelen op een lepel of verdunnen in water, thee of fruitsap.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van clonazepam.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Dagelijks gebruik. Kan het reactievermogen beïnvloeden. Eerste week niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sedatie, geheugenverlies, concentratiestoornissen en verzwakking van de spierfunctie.</i> • Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. 72 uur niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sedatie, geheugenverlies, concentratiestoornissen en verzwakking van de spierfunctie.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i> • <u>Druppels oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Clopidogrel (ATC B01AC04)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Geen pompelmoessap gebruiken → <i>Inname van pompelmoessap kan omzetting van prodrug naar actieve metaboliet verminderen</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Codeïne (ATC R05DA04)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien vooral 's nachts hoesten: 1 uur voor het slapengaan innemen. • Indien patiënt hoest wil vermijden bijv. bij concert of lezing: 1 uur van tevoren innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van codeïne.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 20 mg 1x per dag: niet autorijden zolang bijwerkingen aan houden ○ Hoger dan 20 mg 1x per dag: eerste twee weken niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Codeïne en paracetamol (ATC N02AJ06)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien snel effect gewenst: Op de lege maag innemen. → <i>Snelste werking bij nuchtere inname.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in half glas water. Onmiddellijk opdrinken.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van codeïne.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 20 mg codeïne 1x per dag: niet autorijden zolang bijwerkingen aan houden ○ Hoger dan 20 mg codeïne 1x per dag: eerste twee weken niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen (codeïne): slaperigheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i>

Cholecalciferol (vitamine D3) (ATC A11CC05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing/druppels oplossing</u>: Als dusdanig innemen of met drank of voeding vermengen. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i> • <u>Fles</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Combinaties van verschillende antibiotica, oculair (ATC S01AA30)	
Terramycine + Polymyxine B	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogzalf</u>: Inbrengen oogzalf: zie bijsluiter of instructiefilmpje op apotheek.nl (https://www.apotheek.nl/instructies/) • <u>Oogzalf</u>: Geen contactlenzen dragen. → <i>Het vehiculum van de zalf is dermate vet dat het niet meer te verwijderen is van de contactlens.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Niet autorijden zolang wazig zicht na aanbrengen oogzalf.
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Na openen 1 maand houdbaar.

Desloratadine (ATC R06AX27)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien last van bijwerkingen (slaperigheid of sufheid): 's Avonds innemen. • Indien af en toe last van allergie: Enkel innemen bij een allergische reactie. • Indien patiënt een allergische reactie verwacht te krijgen (bijv. bij bezoek aan persoon met huisdier): Een uur voor het contact innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Orodispergeerbare tablet</u>: Tablet op de tong laten smelten. • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van desloratadine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 5 mg per dag: niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. ○ Bij meer dan 5 mg per dag kan het effect op de rijvaardigheid worden versterkt. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid of duizeligheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Orodispergeerbare tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Siroop oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Desogestrel en ethinylestradiol (ATC G03AA09)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Starten met deze pil? 1ste pil slikken op 1ste dag van menstruatie om zeker te zijn van een betrouwbare anticonceptie. Bij later starten: 7 dagen na eerste pil aanvullende anticonceptie (bijv. condoom)
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • Pil 21 dagen innemen, dan pauze van 7 pilvrije dagen. • Pil vergeten? Zie appendix 3 • Ernstige waterdunne diarree of braken, binnen 4 uur na pilinname? Nieuwe pil alsnog innemen als maag/darmklachten over zijn. • Ernstige waterdunne diarree of braken die langer dan 1 dag duren? Zelfde adviezen als 'Pil vergeten'
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Licht/vochtgevoelig</i>

Dexamethason met antimicrobiële middelen, oculair (ATC S01CA01)	
Dexamethason + chlooramfenicol (De Icol®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels oplossing</u>: Oogdruppeltechniek zie appendix 1. • Indien bij infectie: Geen contactlenzen dragen tot ten minste 2 dagen na verdwijnen infectieverschijnselen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels oplossing</u>: In koelkast bewaren (niet in vriesvak). Na openen 1 maand houdbaar. → <i>Chlooramfenicol-houdende oogdruppels moeten koel bewaard worden.</i>
Dexamethason + gentamycine (Dexagenta-POS®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels oplossing</u>: Oogdruppeltechniek zie appendix 1. • Indien bij infectie: Geen contactlenzen dragen tot ten minste 2 dagen na verdwijnen infectieverschijnselen. • Indien niet bij infectie: Contactlenzen voor indruppeling verwijderen en minstens 15 minuten wachten alvorens terug aan te brengen. → <i>Benzalkoniumchloride (bewaarmiddel) kan oogirritatie veroorzaken en zachte contactlenzen ontkleuren.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels oplossing</u>: Na openen 1 maand houdbaar. Fles in buitenverpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>
Dexamethason + neomycine + polymyxine B (Maxitrol®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogzalf</u>: Voor het slapengaan toedienen indien als aanvulling op oogdruppels.
Timing t.o.v. maaltijd	/

Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels suspensie</u>: Oogdruppeltechniek: zie appendix 1. • <u>Oogdruppels suspensie</u>: Indien bij infectie: Geen contactlenzen dragen tot ten minste 2 dagen na verdwijnen infectieverschijnselen. • <u>Oogzalf</u>: Inbrengen oogzalf: zie bijsluiter of instructiefilmpje op apotheek.nl (https://www.apotheek.nl/instructies/). • <u>Oogzalf</u>: Geen contactlenzen dragen. → <i>Het vehiculum van de zalf is dermate vet dat het niet meer te verwijderen is van de contactlens.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Niet autorijden zolang wazig zicht na aanbrengen oogzalf.
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Na openen 1 maand houdbaar.
Dexamethason + tobramycine (Tobradex®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogzalf</u>: Voor het slapengaan toedienen indien als aanvulling op oogdruppels.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels suspensie</u>: Oogdruppeltechniek: zie appendix 1. • <u>Oogdruppels suspensie</u>: Indien bij infectie: Geen contactlenzen dragen tot ten minste 2 dagen na verdwijnen infectieverschijnselen. • <u>Oogdruppels suspensie</u>: Indien niet bij infectie: Contactlenzen voor indruppeling verwijderen en minstens 15 minuten wachten alvorens terug aan te brengen. → <i>Benzalkoniumchloride (bewaarmiddel) kan oogirritatie veroorzaken en zachte contactlenzen ontkleuren.</i> • <u>Oogzalf</u>: Inbrengen oogzalf: zie bijsluiter of instructiefilmpje op apotheek.nl (https://www.apotheek.nl/instructies/). • <u>Oogzalf</u>: Geen contactlenzen dragen. → <i>Het vehiculum van de zalf is dermate vet dat het niet meer te verwijderen is van de contactlens.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Niet autorijden zolang wazig zicht na aanbrengen oogzalf.
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Na openen 1 maand houdbaar.

Dextromethorfan (ATC R05DA09)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien vooral 's nachts hoesten: 1 uur voor het slapengaan innemen. • Indien patiënt hoest wil vermijden bijv. bij concert of lezing: 1 uur van tevoren innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zuigtablet</u>: Langzaam in de mond opzuigen. • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van dextromethorfan.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. Deze bijwerkingen komen vooral de eerste dagen van het gebruik voor. → <i>Wegens bijwerkingen: duizeligheid, slaperigheid en verwardheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Diazepam (ATC N05BA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij gebruik in speciale situaties bijvoorbeeld vliegangst: 1 uur van tevoren. • Bij alcoholontwenning: De eerste ontwenningverschijnselen ontstaan meestal binnen 12 uur. Voor die tijd de eerste dosis innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van diazepam.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Dagelijks gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sedatie, amnesie, concentratiestoornissen en aantasting van de spierfunctie.</i> • Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. T.e.m. 72 uur na inname niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sedatie, amnesie, concentratiestoornissen en aantasting van de spierfunctie.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Dichloorbenzylalcohol (ATC R02AA03)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zuigtablet</u>: In de mond laten smelten. • <u>Orofaryngeale spray oplossing</u>: Naar de keel richten en spray verstuiven. De spray niet inademen en contact met ogen vermijden. • <u>Vormen met lidocaïne</u>: Voedsel of kauwgom vermijden als mond en/of keel verdoofd zijn. → <i>Risico op bijtwenden, slikstoornissen en verstikking.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Diclofenac, dermaal (ATC M02AA15)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Transdermale lokale gel</u>: Zachtjes inwrijven op het pijnlijke huiddeel. • <u>Transdermale lokale spray oplossing</u>: Op het pijnlijke huiddeel verstuiwen en zachtjes inwrijven. • <u>Transdermale lokale medicinale pleister</u>: Aanbrengen op de te behandelende zone. Slechts 1 pijnlijke plaats per keer behandelen. Indien de zijkanten van de pleister loskomen, mogen deze vast getaped worden. Zo nodig de pleister bedekken met een elastisch netje/ extra verband. Niet dragen tijdens baden of douchen. Pleister mag niet geknipt worden, geïmpregneerd verbandgaas wel. • Aanbrengen op intacte, onbeschadigde huid (niet op wonden). Niet inslikken. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Na gebruik handen wassen (tenzij deze de te behandelen plaats zijn). • Niet gebruiken onder een occlusief verband. → <i>Een 10 uur lange occlusie leidt tot een drievoudige verhoging van de hoeveelheid geabsorbeerd diclofenac.</i> • De behandelde zone niet blootstellen aan felle zon of zonnebank. → <i>Risico op fototoxiciteit reduceren.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. • <u>Transdermale lokale medicinale pleister</u>: Zak goed sluiten. • <u>Transdermale lokale medicinale pleister</u>: Pleister dichtvouwen voor het weggooien.

Diclofenac, systemisch (ATC M01AB05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij ochtendstijfheid door reuma: Tablet/capsule met verlengde afgifte of zetpil voor het slapengaan innemen. • Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraine-aanval voelt opkomen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Indien snel effect gewenst: Op de lege maag innemen. → <i>Snelste werking bij nuchtere inname.</i> • Indien snel maaglast of chronisch gebruik: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. • <u>Tablet/capsule met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. • <u>Zetpil</u>: Via de anus inbrengen. Evt. voor gebruik bevochtigen met een beetje water. → <i>Bevochtigen vergemakkelijkt het inbrengen.</i> • <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patient kan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Diclofenac en alcohol kunnen beide maagirritatie geven.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig.</i>

Dihydrocodeïne (Paracodine®) (ATC N02AA08)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van dihydrocodeïne</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden, vooral bij hoge doses → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Diltiazem (ATC C08DB01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. Bij slikproblemen capsule openen en de inhoud zonder kauwen innemen. • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid door diltiazem versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Opletten met pompelmoessap. De kans op interactie is klein bij maximaal 1 glas per keer met tussenpoos van minimaal 3 dagen. → <i>Verhoogd risico op bijwerkingen van diltiazem (diltiazem is een CYP3A4 substraat en pompelmoessap is een CYP3A4 inhibitor).</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Diosmine, combinaties (ATC C05CA53)	
Diosmine + flavonoïden (hesperidine) (Daflon®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Rationale onbekend.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Domperidon (ATC A03FA03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraine-aanval voelt opkomen. Tegelijk innemen met pijnstiller. • Indien nodig: Voor maaltijden en voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • 15 minuten tot een half uur voor de maaltijd innemen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: met een half glas water innemen. • <u>Orodispergeerbare tablet</u>: Op de tong laten smelten of eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Suspensie</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Suspensie</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Duloxetine (ATC N06AX21)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien misselijkheid: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Maagsapresistente capsule</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van duloxetine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Eerste week niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, duizeligheid en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig</i>

Enoxaparine (ATC B01AB05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing voor injectie</u>: Indien toediening door patiënt zelf: Insputtechniek zie patiëntmateriaal PhiL®.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Escitalopram (ATC N06AB10)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien veel last van versuffende werking: Voor het slapengaan innemen. • Indien veel last van onrust en slecht slapen: 's Ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Orodispergeerbare tablet</u>: Tablet op tong laten smelten.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van escitalopram.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, vermoeidheid, duizeligheid, verwardheid, angst, nervositeit en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Esomeprazol (ATC A02BC05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien 1x daags: 's Ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Een half uur tot een uur voor de maaltijd innemen. → Het heeft dan het meeste effect.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Maagsapresistente capsule</u>: Zonder kauwen innemen met half glas water. Bij slikproblemen capsule openen en inhoud mengen met half glas niet-koolzuurhoudend water en onmiddellijk opdrinken. → <i>De coating beschermt esomeprazol (zeer zuurgevoelig) tegen maagzuur.</i> • <u>Dispergeerbare maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water of bij slikproblemen eerst mengen met een half glas niet-koolzuurhoudend water en onmiddellijk opdrinken. → <i>De coating beschermt esomeprazol (zeer zuurgevoelig) tegen maagzuur.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i>

Estradiol (ATC G03CA03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Vaginale tablet</u>: Voor het slapengaan inbrengen
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Transdermale pleister</u>: Aanbrengen op intacte, droge huid van het onderlichaam, elke keer op een andere plaats. Niet aanbrengen op borsten of zones die in contact komen met zonlicht. Pleister niet knippen. Pleister goed aandrukken met vlakke hand gedurende 1 minuut. Kleefzijde van pleister niet aanraken → <i>Zonlicht kan estradiol in pleister afbreken</i> • <u>Transdermale pleister</u>: Plaats waar pleister hangt mag niet te warm worden (niet > 40°C). → <i>Door warmte kan de pleister loslaten</i> • <u>Transdermale pleister</u>: Geen lotion of crème smeren op plaats waar pleister gaat plakken → <i>Vet laat pleister minder goed plakken.</i> • <u>Vaginale tablet</u>: Op rug liggen met gebogen, gespreide benen. De met tablet gevulde applicator 8 tot 10 cm in vagina inbrengen. Applicator leegdrukken en weggooien. • <u>Transdermale gel</u>: Zo breed mogelijk aanbrengen op intacte, droge huid van bovenlichaam of bovenarm maar niet op borsten. Na gebruik handen wassen • <u>Transdermale spray oplossing</u>: Flesje rechtop houden en sprayen op binnenkant van bovenarm. Spray laten drogen en bedekken met kleding indien contact met andere personen. Applicatieplaats niet wassen tot 1 uur na sprayen. Geen zonnecrème tot 1 uur na sprayen
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Transdermale pleister</u>: Pleister dichtvouwen voor het weggooien • <u>Transdermale spray oplossing</u>: Pas op: vuurgevaarlijk! → <i>De alcoholische oplossing is ontvlambaar.</i>

Etofenamaat (Flexium®) (ATC M02AA06)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Transdermale lokale crème/gel</u>: Zachtjes inwrijven op het pijnlijke huiddeel. • <u>Transdermale lokale spray oplossing</u>: Op het pijnlijke huiddeel verstuiven en zachtjes inwrijven. • Aanbrengen op intacte, onbeschadigde huid (niet op wonden). Niet inslikken. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd. • Na gebruik handen wassen (tenzij deze de te behandelen plaats zijn). • De behandelde zone niet blootstellen aan felle zon of zonnebank. → <i>Risico op fototoxiciteit reduceren</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Fenofibraat (ATC C10AB05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule</u>: Bij de maaltijd innemen → <i>Betere resorptie</i> • <u>Tablet</u>: Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule/tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Fenoterol en ipratropium bromide (Duovent®) (ATC R03AK08)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij een kortademigheidsaanval: Meteen inhaleren als patiënt aanval voelt opkomen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Dosisaerosol oplossing</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil® of de instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging Voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). <u>Verneveloplossing</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal Phil®. Contact met de ogen vermijden. → <i>Risico op verergering van gesloten-hoekglaucoom, pijn of onaangenaam gevoel in de ogen, visusstoornissen en cornea-oedeem.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Dosisaerosol oplossing</u>: Beschermen tegen zon en niet blootstellen aan temperatuur hoger dan 50°C. → <i>Dosisaerosol staat onder druk.</i> <u>Verneveloplossing</u>: Na openen direct gebruiken; niet houdbaar. In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Fentanyl (ATC N02AB03)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Buccale film (Breakyl®)</u>: Niet eten totdat film is opgelost (duurt gewoonlijk 15 tot 30 minuten). Drinken is terug toegestaan 5 minuten na aanbrenge film.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Buccale film (Breakyl®)</u>: Binnenkant van wang nat maken met tong of slok water. Film met droge handen vastnemen en met roze zijde op binnenkant wang aanbrenge. Minstens 5 seconden aandrukken tot film stevig plakt. Bij gebruik van meerdere films tegelijk: niet over elkaar plakken. • <u>Transdermale pleister</u>: Aanbrenge op droge, niet-geïrriteerde of bestraalde huid van bovenlichaam of bovenarm, elke keer op een andere plaats. Pleister niet knippen. Pleister goed aandrukken met vlakke hand gedurende 30 seconden. Handen wassen na aanbrenge. • Plaats waar pleister hangt mag niet te warm worden (niet > 40°C) → <i>Door warmte wordt fentanyl sneller afgegeven waardoor er meer bijwerkingen kunnen optreden.</i> • Geen lotion of crème smeren op plaats waar pleister gaat plakken → <i>Vet laat pleister minder goed plakken.</i> • Opletten voor onopzettelijke overdracht met andere personen
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van fentanyl.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Dagelijks gebruik: de eerste 2 weken niet autorijden → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, verwardheid en duizeligheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Buccale film (Breakyl®)</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Vochtgevoelig</i> • <u>Transdermale pleister</u>: Pleister dichtvouwen voor het weggoien

Fenylefrine, combinatiepreparaten (ATC R01BA53)	
Fenylefrine + chloorfenamine (Rhinathiol Antirhinitis®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Rationale onbekend.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Geen concreet advies i.v.m. alcoholgebruik gevonden. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van chloorfenamine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. Geen concreet advies i.v.m. autorijden gevonden. → <i>Wegens bijwerking chloorfenamine: verminderde waakzaamheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/
Fenylefrine + difenylpyraline (Rhini-San®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Geen concreet advies i.v.m. alcoholgebruik gevonden. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van difenylpyraline.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. Geen concreet advies i.v.m. autorijden gevonden. → <i>Wegens bijwerkingen difenylpyraline: slaperigheid en coördinatiestoornissen.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Flecaïnide (ATC C01BC04)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd • Bij zuigelingen: bij voorkeur half uur voor voeding innemen. Indien niet mogelijk altijd op eenzelfde moment t.o.v. voeding innemen. → <i>Resorptie wordt verminderd door melk</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule verl. afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. Of indien nodig capsule openen en de inhoud zonder kauwen innemen. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige • Bij abrupte rookstop of (her)beginnen met roken: Arts contacteren. → <i>Roken versnelt de afbraak van flecaïnide</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Flucloxacilline (ATC J01CF05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • 1 uur voor of 2 uur na de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Siroop suspensie (poeder)</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Siroop suspensie (poeder)</u>: In koelkast bewaren (niet in vriesvak). Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Fluconazol (ATC J02AC01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Capsule</u>: Zonder kauwen innemen met half glas water. → <i>Er zijn geen studies uitgevoerd naar invloed van openen van de capsule op de biologische beschikbaarheid.</i> <u>Siroop suspensie (poeder)</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Siroop suspensie (poeder)</u>: Beperkt houdbaar na reconstitutie. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Flunitrazepam (Flunitrazepam EG®) (ATC N05CD03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Een half uur voor het slapengaan innemen. Enkel innemen als 8 uur ononderbroken slaap verzekerd is.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van flunitrazepam.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Dagelijks gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, verminderde coördinatie, trager denken, duizeligheid of dubbelzien.</i> Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. Tot en met 72 uur na inname niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, verminderde coördinatie, trager denken, duizeligheid of dubbelzien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>

Flurbiprofen (ATC R02AX01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zuigtablet</u>: Langzaam in de mond opzuigen • <u>Orofaryngeale spray oplossing</u>: Bij eerste gebruik 4 maal induwen voor activatie. Naar de keel richten en spray verstuiven. De spray niet inademen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Flurbiprofen en alcohol kunnen beide maagirritatie geven</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Orofaryngeale spray oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Fluticasone (Flixotide®) (ATC R03BA05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil® of instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging voor Pneumologie (https://www.bvpvsbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). • <u>Vernevelsuspensie</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal Phil®. • <u>Dosisaerosol suspensie</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil® of instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging voor Pneumologie (https://www.bvpvsbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/).
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Verneveloplossing</u>: Beschermen tegen vorst, warmte of rechtstreekse zon. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. Na opening in koelkast bewaren (niet in vriesvak). • <u>Dosisaerosol suspensie</u>: Beschermen tegen vorst, warmte of rechtstreekse zon.

Fluticasone furoaat (Avamys®) (ATC R01AD12)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Nasale spray suspensie</u>: Spraytechniek zie appendix 2.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter

Foliumzuur (Folavit®) (ATC B03BB01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Formoterol en beclometason (ATC R03AK08)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dosisaerosol oplossing</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil[®] of de instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging Voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil[®] of de instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging Voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/).
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dosisaerosol oplossing</u>: Niet blootstellen aan temperatuur hoger dan 50 °C. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Dosisaerosol staat onder druk.</i> • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Vochtgevoelig.</i>

Formoterol en budesonide (ATC R03AK07)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dosisaerosol suspensie</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil[®] of de instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging Voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil[®] of de instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging Voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/).
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dosisaerosol suspensie</u>: Niet blootstellen aan temperatuur hoger dan 50 °C. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Dosisaerosol staat onder druk.</i> • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Vochtgevoelig.</i>

Fosfomycine (ATC J01XX01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Voor het slapengaan innemen, na plassen. → <i>Het medicijn kan dan de hele nacht inwerken op de blaas.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Op de lege maag innemen (2-3u na voedsel). → <i>Betere resorptie.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing (granulaat, zakjes)</u>: Eerst oplossen in een half glas water en onmiddellijk opdrinken.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Framycetine (Soframycine®) (ATC R01AX08)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Nasale druppels oplossing</u>: Voor gebruik: zie bijsluiter • <u>Nasale spray oplossing</u>: Spraytechniek zie appendix 2. • Het flesje mag slechts door 1 persoon gebruikt worden. → <i>Verspreiding van infectie voorkomen</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter

Furosemide (ATC C03CA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien 1x daags: 's Ochtends innemen. → <i>Minder last van het meer en vaker plassen.</i> • Indien uitstap: Inname mag na terugkomst, maar niet later dan 17u. → <i>Anders kans op extra plassen 's nachts.</i> • Indien klachten van kortademigheid 's nachts: Rond 15u innemen. → <i>'s Avonds nog genoeg tijd om het overtollige vocht uit te plassen en 's nachts dan het meeste werking.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Een half uur voor de maaltijd innemen. → <i>Betere resorptie.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> • <u>Capsule met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met half glas water. • <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken + indien bij oedeem of hartfalen: overmatig alcoholgebruik kan klachten als benauwdheid en vocht vasthouden verergeren.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Evt. voldoende kaliumrijk voedsel (o.a. bananen, groenten, citrusfruit, noten) gebruiken. → <i>Om kaliumtekort te voorkomen.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Fusidinezuur (ATC D06AX01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Na reinigen van geïnfecteerde plaatsen aanbrengen en inwrijven. • <u>Zalf</u>: Na reinigen van geïnfecteerde plaatsen aanbrengen en inwrijven. • Voor en na gebruik handen wassen. • Contact met ogen vermijden. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd. → <i>Risico op systemische resorptie en toxiciteit.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Na openen beperkt houdbaar. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Gewone zoutcombinaties (ATC A02AD01)	
Simeticon + aluminiumoxide (Maalox Antacid + Antigas®)	
Algeldraat + magnesiumhydroxide (Maglid®)	
Calciumcarbonaat + kaolien + magnesiumcarbonaat + magnesiumtrisilicaat (Neutroses®)	
Calciumcarbonaat + magnesiumcarbonaat (Rennie Mint zonder suiker®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • 1 uur na de maaltijd innemen, maar mag tussendoor ook in geval van klachten.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Kauwtablet/Zuigtablet/Orodisp. tablet</u>: Tabletten kauwen of langzaam opzuigen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol irriteert de maag nog meer.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Gliclazide (ATC A10BB09)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Als 1x daags: 's Ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Tablet met directe afgifte: Een half uur voor de maaltijd innemen. → <i>Om de vroegtijdige insulinesecretie te verbeteren en de postprandiale hyperglykemie te beperken.</i> Tablet met verlengde afgifte: Bij de maaltijd innemen. → <i>Rationale onbekend, mogelijks uit veiligheidsoverwegingen om hypo te vermijden.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij er veel last van krijgt. Als algemene richtlijn geldt niet meer dan twee glazen alcohol per dag. Alcohol wel op een gevulde maag drinken. → <i>Alcohol kan leiden tot hypoglycemie en flushing (onaangenaam gevoel geven en een rood hoofd, armen en nek). Op een gevulde maag: om de resorptie te vertragen.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Belangrijk om regelmatig en verspreid over de dag koolhydraten (brood, rijst, aardappelen...) te nuttigen. → <i>Risico op hypoglycemie reduceren.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Hexamidine (Colludol®) (ATC R02AA18)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Orofaryngeale spray oplossing</u>: Verstuiver op ventiel van spuitbus aanbrengen, ter vervanging van beschermdop. Verstuiver naar keel richten en spray verstuiven. Niet inslikken.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Niet blootstellen aan zon of temperaturen boven 50°C → <i>Recipiënt staat onder druk</i>

Hexetidine (Hextril®) (ATC A01AB12)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Gorgeldrank/mondspoeling</u>: Mond spoelen of gorgelen gedurende 30 seconden met 15 ml (= 1 soeplepel) of 2 à 3 minuten met wattenpropje aanbrengen. Oplossing nadien uitspuwen, niet inslikken. • <u>Orofaryngeale spray oplossing</u>: Naar de keel richten en spray verstuiwen. Contact met ogen vermijden. Niet inslikken
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Gorgeldrank/mondspoeling: in oorspronkelijke buitenverpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Hydrocortisone (Conforma Hydrocortisone®, Cremicort-H®, Pannocort®) (ATC D07AA02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Dunne laag aanbrengen op aangedane huid. Inwrijven tot volledig ingedrongen • Niet aanbrengen op open wonden. • Niet gebruiken onder occlusief verband. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd • Na gebruik handen wassen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Pannocort®</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Ibuprofen (ATC M01AE01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij ochtendstijfheid door reuma: Tablet met directe afgifte: Direct na het opstaan innemen. Tablet met verlengde afgifte: 's Avonds innemen. • Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraine-aanval voelt opkomen. → <i>Het heeft dan het meest effect.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Indien snel effect gewenst: Op de lege maag innemen. → <i>Snelste werking bij nuchtere inname.</i> • Indien snel maaglast of chronisch gebruik: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Zachte capsule</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Kauwcapsule</u>: Goed kauwen en dan doorslikken. • <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. • <u>Bruisgranulaat (zakjes)</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken. • <u>Oplossing (granulaat, zakjes)</u>: Eerst oplossen in half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Siroop suspensie</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. • <u>Zetpil</u>: Via de anus inbrengen. Evt. voor gebruik bevochtigen met een beetje water. → <i>Bevochtigen vergemakkelijkt het inbrengen.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Ibuprofen en alcohol kunnen beide maagirritatie geven.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Ijzersulfaat (ATC B03AA07)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Half uur voor de maaltijd innemen. → Het heeft dan het meeste effect • Indien misselijkheid: Bij de maaltijd innemen
Wijze van gebruik	• <u>Tablet verlengde afgifte</u> : Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Imidazoles/triazoles in combinatie met corticosteroïden (ATC D01AC20)	
Miconazol + hydrocortison (Daktacort®)	
Clotrimazol + betamethason (dipropionaat) (Lotriderm®)	
Isoconazol + difluocortolon (Travocort®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Eerst huid reinigen en dan een weinig crème op het letsel aanbrengen. Inwrijven tot volledig ingedrongen. • <u>Crème</u>: 2 cm breder uitsmeren dan de ontstoken plaats → <i>Schimmeldraden bevinden zich een eindje buiten de ontstoken plek</i> • Na gebruik handen wassen. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Niet aanbrengen op open wonden. • Niet gebruiken onder occlusief verband. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Daktacort®</u>: In koelkast bewaren

Indapamide (ATC C03BA11)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • 's Ochtends innemen. → <i>Minder last van het meer en vaker plassen (indapamide) en is huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien misselijkheid: bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • Tijdens het gebruik intensieve blootstelling aan UV-licht vermijden, dus geen felle zon, zonnebank of hoogtezon. → <i>Risico op overgevoeligheid voor zonlicht (zeer zelden, < 1/100)</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Evt. voldoende kaliumrijk voedsel (o.a. bananen, groenten, citrusfruit, noten) gebruiken. → <i>Om kaliumtekort te voorkomen.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Influenzavaccin, gezuiverd antigeen (ATC J07BB02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij voorkeur tussen midden oktober en midden november. → <i>Griepvirus vooral in de winter, bescherming binnen 3 weken.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Suspensie voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige. Voor gebruik op kamertemperatuur laten komen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In de koelkast bewaren (niet in vriesvak). In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Insuline aspart (Fiasp®, NovoRapid®) (ATC A10AB05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Onmiddellijk voor maaltijd (tot maximaal 20 minuten na start maaltijd)
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing voor injectie/voorgevulde pen</u>: Injectietechniek zie patiëntmateriaal PhiL® of instructiefilmpjes van apotheek.nl (https://www.apotheek.nl/instructies/) • Niet gebruiken als de oplossing niet helder, niet kleurloos en niet waterig is • <u>Voorgevulde pen</u>: Slechts door 1 persoon te gebruiken. → <i>Om mogelijke overdracht van ziekten te voorkomen</i> • Bij rookstop of (her)beginnen met roken: Arts contacteren. → <i>Roken versnelt de afbraak van insuline, dosisaanpassing kan nodig zijn</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij er veel last van krijgt. Als algemene richtlijn geldt niet meer dan twee glazen alcohol per dag. Alcohol wel op een gevulde maag drinken. → <i>Alcohol kan leiden tot hypoglycemie. Op een gevulde maag: om de resorptie te vertragen</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Onaangebroken patronen/pennen/flacons</u>: In koelkast bewaren (niet in vriesvak) en 1 à 2 uur voor eerste gebruik uit de koelkast halen. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter • Na iedere injectie dop op pen plaatsen en pen/patroon in de buitenverpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Insuline aspart (NovoMix 30®, NovoMix 50®, NovoMix 70®) (ATC A10AD05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Onmiddellijk voor maaltijd (tot maximaal 20 minuten na start maaltijd)
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Suspensie voor injectie/voorgevulde pen</u>: Injectietechniek zie patiëntmateriaal PhiL® of instructiefilmpjes van apotheek.nl (https://www.apotheek.nl/instructies/) • Niet gebruiken als de geresuspendeerde vloeistof niet gelijkmatig wit, niet troebel en niet waterig is. • <u>Voorgevulde pen</u>: Slechts door 1 persoon te gebruiken. → <i>Om mogelijke overdracht van ziekten te voorkomen</i> • Bij rookstop of (her)beginnen met roken: Arts contacteren → <i>Roken versnelt de afbraak van insuline, dosisaanpassing kan nodig zijn</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij er veel last van krijgt. Als algemene richtlijn geldt niet meer dan twee glazen alcohol per dag. Alcohol wel op een gevulde maag drinken. → <i>Alcohol kan leiden tot hypoglycemie. Op een gevulde maag: om de resorptie te vertragen</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Onaangebroken patronen/pennen/flacons</u>: In koelkast bewaren (niet in vriesvak) en 1 à 2 uur voor eerste gebruik uit de koelkast halen. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter • Na iedere injectie dop op pen plaatsen en pen/patroon in de buitenverpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Insuline glargine (ATC A10AE04)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Een vast tijdstip kiezen. → <i>Dit voorkomt te hoge schommelingen van de glycemie.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing voor injectie/voorgevulde pen</u>: Injectietechniek zie patiëntmateriaal PhiL® of instructiefilmpjes van apotheek.nl (https://www.apotheek.nl/instructies/) Niet gebruiken als de oplossing niet helder, niet kleurloos en niet waterig is <u>Voorgevulde pen</u>: Slechts door 1 persoon te gebruiken. → <i>Om mogelijke overdracht van ziekten te voorkomen.</i> Bij rookstop of (her)beginnen met roken: Arts contacteren. → <i>Roken versnelt de afbraak van insuline, dosisaanpassing kan nodig zijn.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij er veel last van krijgt. Als algemene richtlijn geldt niet meer dan twee glazen alcohol per dag. Alcohol wel op een gevulde maag drinken. → <i>Alcohol kan leiden tot hypoglycemie. Op een gevulde maag: om de resorptie te vertragen.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Onaangebroken patronen/pennen</u>: In koelkast bewaren (niet in vriesvak) en 1 à 2 uur voor eerste gebruik uit de koelkast halen. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. Na iedere injectie dop op pen plaatsen en pen in de buitenverpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Ipratropium bromide (Atrovent®) (ATC R03BB01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij een kortademigheidsaanval: Meteen inhaleren als patiënt aanval voelt opkomen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Dosisaerosol oplossing</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil® of de instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging Voor Pneumologie (https://www.bvpvsbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). <u>Verneveloplossing</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal Phil®. Contact met de ogen vermijden. → <i>Risico op verergering van gesloten-hoekglaucoom, pijn of onaangenaam gevoel in de ogen, visusstoornissen en cornea-oedeem.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> Dosisaerosol oplossing: Beschermen tegen zon en niet blootstellen aan temperatuur hoger dan 50°C. → <i>Dosisaerosol staat onder druk.</i> Verneveloplossing: Na openen direct gebruiken; niet houdbaar. In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>

Lactulose (ATC A06AD11)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij voorkeur 's ochtends → <i>Zodat ontlasting overdag kan plaatsvinden.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Bij voorkeur bij de maaltijd innemen → <i>Rationale onbekend.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. • <u>Siroop oplossing (zakjes)</u>: Rechtstreeks van het zakje drinken • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Eerst oplossen in een half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Oraal poeder (zakjes) (Duphalac Dry®)</u>: Poeder mengen met vocht of voedsel en innemen, OF poeder met lepel aanbrengen op tong en onmiddellijk doorslikken met water.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Lamotrigine (ATC N03AX09)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien last van bijwerkingen (slaperigheid of sufheid): 's avonds innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Kauw-/dispergeerbare tablet</u>: Met een half glas water innemen of op kauwen. Indien gewenst eerst oplossen in een half glas water en onmiddellijk opdrinken. Glas water nadrinken.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van lamotrigine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Eerste week niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, sufheid, vermoeidheid, duizeligheid, verwardheid, wazig zien en dubbelzien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Latanoprost (ATC S01EE01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij voorkeur voor het slapengaan innemen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oogdruppels oplossing</u>: Oogdruppeltechniek zie appendix 1. Bij koelkastbewaring, druppels op kamertemperatuur laten komen voor gebruik. → <i>Koude druppels indruppelen is pijnlijk voor ogen.</i> Contactlenzen voor indruppeling verwijderen en minstens 15 minuten wachten alvorens terug aan te brengen. → <i>Benzalkoniumchloride (bewaarmiddel) kan oogirritatie veroorzaken en zachte contactlenzen ontkleuren.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. In oorspronkelijke buitenverpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i> In koelkast bewaren (niet in vriesvak), behalve Monoprost® en Xalatan®.

Lercanidipine (ATC C08CA13)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Ochtends innemen. → <i>Huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Minstens 15 minuten voor de maaltijd innemen. → <i>Vetrijke maaltijden kunnen de BB verhogen waardoor bijwerkingen kunnen ontstaan.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Opletten met pompelmoessap. De kans op interactie is klein bij maximaal 1 glas per keer met tussenpoos van minimaal 3 dagen. → <i>Verhoogd risico op bijwerkingen van lercanidipine (lercanidipine is een CYP3A4 substraat en pompelmoessap is een CYP3A4 inhibitor).</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig.</i>

Levetiracetam (ATC N03AX14)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. Drank evt. verdunnen in glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> • <u>Oplossing voor infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van levetiracetam.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Eerste week niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, sufheid, duizeligheid, problemen met concentratie en geheugen, verwardheid, dubbelzien en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Siroop oplossing</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>

Levocetirizine (ATC R06AE09)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien last van bijwerkingen (sufheid, slaperigheid): 's Avonds innemen. • Indien af en toe last van allergie: Enkel innemen bij een allergische reactie. • Indien de patiënt een allergische reactie verwacht te krijgen (bijv. bij bezoek aan persoon met huisdier): Een uur voor het contact innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen met een half glas water innemen. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> • <u>Druppels oplossing</u>: Druppelen op een lepel of verdunnen in water. • <u>Siroop oplossing</u>: Als dusdanig innemen of evt. mengen met een half glas water. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van levocetirizine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 5 mg per dag: niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. ○ Bij meer dan 5 mg per dag kan het effect op de rijvaardigheid worden versterkt. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid of duizeligheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: in oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Druppels oplossing</u>: In oorspronkelijk verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Siroop oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Levodopa en decarboxylase inhibitor (ATC N04BA02)	
Levodopa + benserazide (Prolopa 125 [®] , Prolopa 250 [®])	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Bij voorkeur een half uur tot 1 uur voor de maaltijd innemen → <i>Eiwitrijke maaltijden kunnen de resorptie van levodopa verminderen</i> • Indien gastro-intestinale bijwerkingen: Bij een eiwitarme maaltijd innemen (bijv. appelmoes, rijst of een boterham met confituur) → <i>Eiwitrijke maaltijden kunnen de resorptie van levodopa verminderen</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dispergeerbare tablet</u>: Met een half glas water innemen of indien gewenst eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Capsule verl. afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Niet innemen met eiwitrijke voeding (vlees, melk of kaas) → <i>Eiwitrijke voeding kan de resorptie van levodopa verminderen</i>
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden: Eerste paar dagen niet autorijden. Zie af van het autorijden indien plotselinge slaapaanvallen optreden. → <i>Wegens bijwerkingen: vermoeidheid, slaperigheid, slaapaanvallen, duizeligheid, draaierigheid, flauwvallen, verwardheid en hallucinaties</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Fles zorgvuldig gesloten houden → <i>Vochtgevoelig</i>

Levonorgestrel en ethinylestradiol (ATC G03AA07)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Starten met deze pil? 1ste pil slikken op 1ste dag van menstruatie om zeker te zijn van een betrouwbare anticonceptie. Bij later starten: 7 dagen na eerste pil aanvullende anticonceptie (bijv. condoom).
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • Pil 21 dagen innemen, dan pauze van 7 pilvrije dagen of placebo (bij Continora®) • Seasonique®: Pil 84 dagen innemen, dan 7 dagen witte pillen innemen • Pil vergeten? Zie appendix 3 • Ernstige waterdunne diarree of braken, binnen 4 uur na pilinname? Nieuwe pil alsnog innemen als maag/darmklachten over zijn. • Ernstige waterdunne diarree of braken die langer dan 1 dag duren? Zelfde adviezen als 'Pil vergeten'
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Levothyroxine (ATC H03AA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Een vast tijdstip kiezen: Ofwel altijd 's ochtends ofwel altijd 's avonds innemen. → <i>Dit voorkomt te grote schommelingen van de hoeveelheid levothyroxine in het bloed. (Let op: nauwe therapeutische-toxische marge!)</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Indien 's ochtends: Een half uur voor het ontbijt innemen. → <i>Resorptie wordt verminderd door voedsel. (Let op: nauwe therapeutische-toxische marge!)</i> Indien 's avonds: Minstens 2 uren na de avondmaaltijd innemen. → <i>Resorptie wordt verminderd door voedsel. (Let op: nauwe therapeutische-toxische marge!)</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen of indien gewenst eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> De blisterverpakking in de buitenverpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Lisinopril (ATC C09AA03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien in het begin veel last van duizeligheid: Voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen kaliumbevattende zoutvervangers innemen. → <i>Risico op hyperkaliëmie.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Loperamide (ATC A07DA03)	
Tijdstip van toediening	/.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen. <u>Orodispergeerbare tablet</u>: Tablet op de tong laten smelten.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Lorazepam (ATC N05BA06)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij slaapstoornissen: Voor het slapengaan innemen. • Enkel innemen als 8 uur ononderbroken slaap verzekerd is. • Bij gebruik in speciale situaties bijv. vliegangst: 1 uur van tevoren innemen. • Bij alcoholontwenning: De eerste ontwenningverschijnselen ontstaan meestal binnen 12 uur. Voor die tijd de eerste dosis innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Lyofilisaat</u>: Temesta Expidet: Tablet op de tong laten smelten. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van lorazepam.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Dagelijks gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sedatie, amnesie, verstoorde concentratie en verstoorde spierfunctie.</i> • Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. T.e.m. 72 uur na inname niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sedatie, amnesie, verstoorde concentratie en verstoorde spierfunctie.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing voor injectie</u>: in koelkast bewaren (niet in vriesvak).

Lormetazepam (ATC N05CD06)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Een half uur voor het slapengaan innemen. • Enkel innemen als 8 uur ononderbroken slaap verzekerd is.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van lormetazepam.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 1 mg voor het slapengaan: dagelijks gebruik en incidenteel gebruik: tot 10 uur na inname niet autorijden. ○ Meer dan 1 mg voor het slapengaan: dagelijks gebruik: niet autorijden; incidenteel gebruik: tot 24 uur na inname niet autorijden → <i>Wegens bijwerkingen: duizeligheid, sedatie, amnesie, concentratiestoornissen en verminderde spierfunctie.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Losartan (ATC C09CA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • 's Ochtends innemen. → <i>Huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva.</i> • Indien in het begin veel last van duizeligheid: Voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen kaliumbevattende zoutvervangers innemen. → <i>Risico op hyperkaliëmie</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Macrogol (Forlax®) (ATC A06AD15)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • 's Ochtends innemen. → <i>Zodat ontlasting overdag kan plaatsvinden.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Inhoud zakje oplossen in glas water. Glas water nadrinken. → <i>Volvoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i> • <u>Oplossing (poeder, zakjes) Junior-vorm</u>: Inhoud zakje oplossen in 50 mL (kwart glas) water. Glas water nadrinken. → <i>Volvoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i> • Volvoende water drinken voor, tijdens en na de behandeling. → <i>Volvoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Macrogol, combinatiepreparaten (ATC A06AD65)	
Bij obstipatie	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Ochtends innemen. → <i>Zodat ontlasting overdag kan plaatsvinden.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing (concentraat)</u>: Niet onverdund innemen. Voor gebruik: zie bijsluiter. <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Inhoud zakje oplossen in 125 mL (half glas) water. Glas water nadrinken. → <i>Voldoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i> <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Bij faecale impactie: Inhoud 8 zakjes oplossen in 1 liter water. Glas water nadrinken. → <i>Voldoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i> <u>Oplossing (poeder, zakjes): Junior-vorm</u>: Inhoud zakje oplossen in 67,5 mL (kwart glas) water. Glas water nadrinken. → <i>Voldoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i> <u>Oplossing (poeder, zakjes): Junior-vorm</u>: Bij faecale impactie: Inhoud 12 zakjes oplossen in 750 mL water. Glas water nadrinken. → <i>Voldoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i> <u>Oplossing (zakjes)</u>: Rechtstreeks van het zakje drinken.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Voldoende water drinken voor, tijdens en na de behandeling. → <i>Voldoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing (concentraat)</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. Beperkt houdbaar na verdunnen. Afgedekt bewaren. Voor houdbaarheid na verdunnen: zie bijsluiter. <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: De gereconstitueerde oplossing evt. in koelkast bewaren (niet in vriesvak). Afgedekt bewaren. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>De oplossing is smakelijker indien koud. De oplossing kan enkele uren bewaard worden in de koelkast.</i>
Voor darmreiniging	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> De avond voor de behandeling ofwel de ochtend van de behandeling ofwel de portie gelijk verdelen over deze 2 momenten. → <i>Door verdeling van de portie kunnen evt. de verdraagzaamheid en effectiviteit worden verbeterd.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.

Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Inhoud zakje oplossen in 1 liter water. Elke 10 tot 15 minuten ongeveer 250 ml (een ruim glas) van deze oplossing drinken tot heldere ontlasting. • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Moviprep: Inhoud zakje A+B oplossen in 1 l water. Elke 10 tot 15 minuten ongeveer 250 ml (een ruim glas) van deze oplossing drinken tot heldere ontlasting.
	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Orale oplossing</u>: Elke 10 tot 15 minuten ongeveer 250 ml (een ruim glas) van deze oplossing drinken tot heldere ontlasting.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Ten minste 2 uur voor inname geen vast voedsel innemen. • De dag van het onderzoek zelf alleen heldere dranken gebruiken, zoals water, heldere bouillon, thee, koffie zonder melk of frisdrank. • Voldoende water drinken voor, tijdens en na de behandeling. → <i>Voldoende vocht in de darmen is nodig voor een goede werking.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Orale oplossing</u>: Na openen direct gebruiken; niet houdbaar • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: De gereconstitueerde oplossing evt. in koelkast bewaren (niet in vriesvak). Afgedekt bewaren. Beperkt houdbaar. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>De oplossing is smakelijker indien koud. De oplossing kan enkele uren bewaard worden in de koelkast.</i>

Magaldraat (ATC A02AD02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien nodig: Na de maaltijden en voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Bij reflux: 1 tot 3 uur na de hoofdmaaltijden innemen. • Bij maagzweer: 1 uur na de hoofdmaaltijden innemen. • Bij duodenumzweer: 1 én 3 uur na de hoofdmaaltijden innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Kauwtablet</u>: Tabletten kauwen of langzaam opzuigen. • <u>Suspensie</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. • <u>Suspensie (zakjes)</u>: Zakje kneden voor gebruik en rechtstreeks van het zakje drinken.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Kauwtablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Suspensie</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Melitracen met psycholeptica (ATC N06CA02)	
Melitracen + flupentixol (Deanxit®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Als 1x daags: 's Ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Na de maaltijd innemen (geen concreet advies over hoelang erna gevonden.) → <i>Rationale onbekend.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van flupentixol.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste paar dagen niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen flupentixol: slaperigheid en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Meloxicam (ATC M01AC06)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij ochtendstijfheid door reuma: voor het slapengaan innemen → <i>Zodanig dat deze 's ochtends werkt</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien snel maaglast of chronisch gebruik: Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Meloxicam en alcohol kunnen beide maagirritatie geven.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing voor injectie</u>: In oorspronkelijke buitenverpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Metformine (ATC A10BA02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Niet meer dan een tot twee glazen per dag en niet elke dag alcohol drinken. → <i>Overmatig alcoholgebruik is een risico voor lactaatacidose.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Methotrexaat (Ledertrexate®) (ATC L04AX03)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd • Indien misselijkheid: Bij de maaltijd innemen
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. Tablet niet breken of verpulveren → <i>Risico op toxiciteit</i> • Psoriasisletsels niet blootstellen aan felle zon of zonnebank → <i>Risico op overgevoeligheid voor zonlicht (zeer zelden, < 1/100)</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken → <i>Verhoogd risico op hepatotoxiciteit en alcohol kan maagirritatie geven.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Methylfenidaat (ATC N06BA04)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Vorm met verlengde afgifte</u>: 's Ochtends innemen. Niet te laat in de ochtend innemen. → <i>Kan slaapstoornissen veroorzaken.</i> • <u>Vorm met directe afgifte</u>: Laatste dosis niet binnen 4 uur voor het slapengaan innemen. → <i>Kan slaapstoornissen veroorzaken.</i> • <u>Vorm met directe afgifte</u>: Bij hyperkinetische stoornissen/ ADHD: Innamemoment zo kiezen dat het effect maximaal is op momenten dat dit het meest nodig is. (Methylfenidaat werkt na 1 tot 2 uur) → <i>Om problemen op school en in sociaal gedrag tegen te gaan.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. Indien snel maaglast: Bij de maaltijd innemen. • Equasym XR: Voor de maaltijd innemen (geen concreet advies over hoelang voor de maaltijd gevonden). • Medikinet/Medikinet Retard: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. Bij slikproblemen capsule openen en de inhoud op een lepel appelmoes strooien en zonder kauwen innemen. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt de bijwerkingen van methylfenidaat.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. Dit geldt alleen bij gebruik voor indicatie ADHD bij volwassenen en narcolepsie. In overige situaties: niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: nervositeit, slaperigheid, angst en duizeligheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig.</i>

Methylprednisolon (ATC H02AB04)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Als 1x daags: 's Ochtends toedienen. → <i>Beter respecteren van dagritme van de cortisolemie en dus minder inhibitie van de hypothalamus-hypofyse-bijnier-as.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Suspensie met verlengde afgifte voor injectie/instillatie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige. <u>Oplossing voor injectie/infusie (poeder + solvent)</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing voor injectie/infusie (poeder + solvent)</u>: Na reconstitutie direct gebruiken; niet houdbaar.

Metoclopramide (Primperan®) (ATC A03FA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraineaanval voelt opkomen. Tegelijk innemen met pijnstiller.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: met een half glas water innemen. Bij uitbraken tijdsinterval (6 uur) respecteren. <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van metoclopramide.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Dagelijks gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste paar dagen niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, vermoeidheid, verminderd bewustzijn, verwardheid, bewegingsstoornissen of wanen.</i> Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden tot en met 24 uur na inname. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, vermoeidheid, verminderd bewustzijn, verwardheid, bewegingsstoornissen of wanen.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Siroop oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. <u>Oplossing voor injectie</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Metoprolol (ATC C07AB02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Ochtends innemen. → <i>Huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden zolang bijwerkingen optreden → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, vermoeidheid, duizeligheid en verminderde alertheid</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Vochtgevoelig</i>

Miconazol, dermaal (ATC D01AC02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Eerst huid reinigen en dan een weinig crème op het letsel aanbrengen. Inwrijven tot volledig ingedrongen. • <u>Spray</u>: Eerst huid reinigen en dan poeder aanbrengen op de te behandelen letsels. • <u>Strooipoeder</u>: Eerst huid reinigen en dan uitstrooien over de te behandelen letsels. • <u>Tinctuur</u>: Nagel zo kort mogelijk houden. Voor ieder gebruik nagel reinigen met aceton en tinctuur aanbrengen met penseeltje. • Niet aanbrengen op open wonden. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Spray</u>: Beschermen tegen zon en niet blootstellen aan een temperatuur hoger dan 50°C. → <i>Spray staat onder druk.</i>

Miconazole (Gyno-Daktarin®) (ATC G01AF04)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Voor het slapengaan inbrengen → <i>Het medicijn kan dan de hele nacht inwerken</i> • Bij voorkeur niet tijdens menstruatie gebruiken → <i>Het medicijn werkt daardoor minder goed</i>
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Vaginale zachte capsule</u>: Met de vinger inbrengen • <u>Vaginale crème</u>: Op rug liggen met gebogen, gespreide benen. De met crème gevulde applicator diep in vagina inbrengen. Applicator leegdrukken en weggooien. Indien ook jeuk rond vagina: crème uitwendig aanbrengen. • Tot 3 dagen na behandeling geen condoom of (latex)diafragma gebruiken → <i>Daling van de betrouwbaarheid door latexaantasting</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Miconazole, combinaties (ATC D01AC52)	
Miconazole + zinkoxide (Daktozin®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Na elke wasbeurt of na elke luierverversing
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane pasta</u>: Eerst huid reinigen en afdrogen dan pasta 2 cm breder uitsmeren dan de ontstoken plaats → <i>Schimmeldraden bevinden zich een eindje buiten de ontstoken plek</i> • Contact met ogen vermijden • Niet aanbrengen op open wonden.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Mirtazapine (ATC N06AX11)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien 1x daags: Voor het slapengaan innemen. → <i>Minst last van sufheid, slaperigheid en duizeligheid.</i> • Indien 2x daags: Hoogste dosis voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Orodisp. tablet</u>: Tablet op de tong laten smelten. • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van mirtazapine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Dagelijks gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 30 mg per dag: eerste 7 dagen niet rijden. Daarna: t.e.m. 13 uur na inname niet rijden. ○ Meer dan 30 mg per dag: na een dosisverhoging na 7 dagen stabiel gebruik: eerste 24 uur niet rijden. Daarna t.e.m. 13 uur na inname niet rijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid en duizeligheid.</i> • Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ 7,5 mg: t.e.m. 13 uur na inname niet rijden; ○ 15 mg: t.e.m. 24 uur na inname niet rijden; ○ 30 mg: t.e.m. 48 uur na inname niet rijden.
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i> • <u>Orodisp. tablet, blisterverpakking</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig</i> • <u>Orodisp. tablet, tabletcontainer</u>: Container gesloten houden. → <i>Licht/vochtgevoelig</i>

Molsidomine (ATC C01DX12)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: 's ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. → <i>Wegens bijwerkingen: hypotensie, vertigo, nausea en hoofdpijn.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Mometasone, cutaan (Elocom®) (ATC D07AC13)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zalf/crème</u>: Dunne laag aanbrengen op aangedane huid en er omheen • <u>Cutane oplossing</u>: Druppels aanbrengen op aangedane huid • Niet aanbrengen op open wonden. • Niet gebruiken onder occlusief verband. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd • Na gebruik handen wassen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane oplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter

Mometason, nasaal (ATC R01AD09)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien voorgeschiedenis van seizoensgebonden allergische rinitis: Vanaf enkele dagen voor verwachte start van pollenseizoen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Nasale spray suspensie</u>: Spraytechniek zie appendix 2.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Montelukast (ATC R03DC03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Voor het slapengaan innemen. → <i>Het heeft dan het meeste effect</i> Mag ook overdag indien de klachten zich vnl. overdag voordoen
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet/granulaat</u>: Inname mag zowel bij als los van de maaltijd. <u>Kauwtablet</u>: minstens 1 uur voor of 2 uur na de inname van voedsel → <i>Betere resorptie</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Kauwtablet</u>: Tablet goed kauwen. Mond naspoelen met water. Lukt kauwen niet: tablet fijnmaken en inslikken met water <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> <u>Granulaat (zakjes)</u>: Zakje met korrels vlak voor innemen openen. Zonder kauwen onmiddellijk innemen, evt. met zacht voedsel (bv. appelmoes) dat koud of op kamertemperatuur is. Korrels niet oplossen in water.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Licht/vochtgevoelig</i>

Moxifloxacin, systemisch (ATC J01MA14)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien misselijkheid: bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak</i> • Tijdens het gebruik intensieve blootstelling aan UV-licht vermijden, dus geen felle zon, zonnebank of hoogtezon. → <i>Risico op overgevoeligheid voor zonlicht (zeer zelden, < 1/100)</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Moxonidine (ATC C02AC05)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van moxonidine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste paar dagen niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, draaierig gevoel en duizeligheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Nadroparine (ATC B01AB06)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplissing voor injectie</u>: Indien toediening door patiënt zelf: Insputtechniek zie patiëntmateriaal Phil®.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Naproxen (ATC M01AE02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraineaanval voelt opkomen. → <i>Het heeft dan het meeste effect</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Indien snel effect gewenst: Op de lege maag innemen. → <i>Snelste werking bij nuchtere inname</i> Indien snel maaglast of chronisch gebruik: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen <u>Maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Naproxen en alcohol kunnen beide maagirritatie geven</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Nebivolol (ATC C07AB12)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Nicotine (ATC N07BA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Transdermale pleister</u>: Nicorette Invisi Patch: 's Ochtends aanbrengen en 's avonds verwijderen. → <i>Nabootsen van nicotine-schommelingen bij rokers tijdens de dag, zonder toediening van nicotine tijdens de slaap.</i> • <u>Transdermale pleister</u>: Nicotinell en NiQuitin Clear mogen op elk moment van de dag aangebracht worden. → <i>Werken 24u.</i> • <u>Alle andere vormen</u>: Van zodra drang naar roken.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Inhalatiedamp</u>: Ter inhalatie. Voor gebruik: zie bijsluiter. • <u>Medicinale kauwgom</u>: Kauwen tot de smaak sterk wordt of de specifieke smaak van nicotine geproefd wordt en kauwgom daarna in de ruimte tussen het tandvlees en de wang bewaren. Als de smaak verdwenen is weer op de kauwgom kauwen. Dit herhalen tot de specifieke smaak niet meer verschijnt (ongeveer 30 minuten). Vanaf 15 minuten voor kauwgom geen zuurhoudende dranken, zoals koffie, vruchtensap of frisdrank drinken. Niets eten of drinken als kauwgom in de mond zit. → <i>De 'kauw en stop'-techniek vermijdt te snelle afgifte van nicotine; te krachtig kauwen is de voornaamste oorzaak van nevenwerkingen. Drinken die pH in mond verlagen kunnen orale absorptie van nicotine verminderen.</i> • <u>Oromucosale spray oplossing</u>: Aan mond zetten (contact met lippen vermijden) en spray verstuiven. Niet gelijktijdig inhaleren en een paar seconden na het verstuiven niet slikken. Contact met ogen vermijden. → <i>Vermijden dat het in de keel terecht komt.</i> • <u>Oromucosale zuigtablet</u>: Op de zuigtablet zuigen tot de smaak sterkt wordt. De zuigtablet vervolgens laten rusten tussen het tandvlees en de wang. Opnieuw beginnen met zuigen wanneer de smaak verdwijnt en dit herhalen totdat de zuigtablet volledig is opgelost (ongeveer 10 tot 30 minuten). Zuigtablet niet kauwen. Vanaf 15 minuten voor zuigtablet geen zuurhoudende dranken, zoals koffie, vruchtensap of frisdrank drinken. Niets eten of drinken als zuigtablet in de mond zit. → <i>Deze techniek vermijdt te snelle afgifte van nicotine. Drinken die pH in mond verlagen kunnen orale absorptie van nicotine verminderen.</i> • <u>Transdermale pleister</u>: Aanbrengen op een intacte, droge, onbehaarde huid van romp, bovenarm of heup. Elke dag een andere plaats kiezen. Contact met ogen en neus vermijden. Na gebruik handen wassen zonder zeep. Pleister niet verknippen. Op geen enkele andere manier nicotine innemen (roken, kauwgom...) → <i>Zeep kan de absorptie van nicotine versterken. Bij nicotine-inname op een andere manier: risico op nicotinetoxiciteit.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/

Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none">• <u>Oromucosale zuigtablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig</i>.• <u>Transdermale pleister</u>: Dichtvouwen voor het weggooien.

Nitrofurantoïne (Furadantine MC®) (ATC J01XE01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij behandeling van blaasontsteking: Zeker 1 inname voor slapengaan. Eerst blaas leegplassen en dan innemen → <i>Het medicijn kan dan hele nacht inwerken op blaas</i> • Ter preventie van blaasontsteking (meestal 1 d.d.): Voor het slapengaan, eerst blaas leegplassen en dan innemen. → <i>Het medicijn kan dan hele nacht inwerken op blaas</i> • Bij blaasontsteking verbonden aan geslachtsgemeenschap: capsule innemen binnen de 2 uur na contact.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Bij de maaltijd of wat voedsel innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren en betere resorptie</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Omeprazol (ATC A02BC01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Als 1x daags: 's Ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Een half uur tot een uur voor de maaltijd innemen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Maagsapresistente capsule</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. Bij slikproblemen capsule openen en de inhoud zonder kauwen innemen, of inhoud eerst mengen met een half glas niet-koolzuurhoudend water of licht zure drank/voeding (vb fruitsap, yoghurt, appelmoes). → <i>De coating beschermt omeprazol (zeer zuurgevoelig) tegen maagzuur.</i> <u>Dispergeerbare maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water of bij slikproblemen eerst mengen met een half glas niet-koolzuurhoudend water of licht zure drank/voeding (vb fruitsap, yoghurt, appelmoes). → <i>De coating beschermt omeprazol (zeer zuurgevoelig) tegen maagzuur.</i> <u>Maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>De coating beschermt omeprazol (zeer zuurgevoelig) tegen maagzuur.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig.</i>

Opiumderivaten met expectorantia (ATC R05FA02)	
Dextromethorfan + guaifenesine (Acatar®) Folcodine + sulfoguaiacol (Broncho-pectoralis Pholcodine®) Codeïne + guaifenesine (Inalpin®) Ethylmorphine + guaifenesine (Longbalsem®) Guaifenesine + noscapine (Noscaflex Expectorans®) Natriumbenzoaat + doxylamine + folcodine + sulfoguaiacol (Pholco-Mereprine®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van opiumderivaten.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Geen concreet advies i.v.m. autorijden gevonden. → <i>Wegens bijwerking opiumderivaten: slaperigheid en sufheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Organo-Heparinoïd (Hirudoid®) (ATC C05BA01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Dunne laag aanbrengen op aangedane huid en er omheen. Inwrijven tot volledig ingedrongen. • <u>Gel</u>: Dunne laag aanbrengen op aangedane huid en er omheen. • Niet aanbrengen op open wonden. • Contact met slijmvliesen en ogen vermijden. • Niet gebruiken onder occlusief verband.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Otilonium bromide (Spasmomen®) (ATC A03AB06)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Oxycodon (ATC N02AA05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Inname volgens vast schema: Niet wachten tot de pijn weer toeneemt.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Orodispergeerbare tablet</u>: Tablet op de tong laten smelten. <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van oxycodon.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Geen grote hoeveelheden pompelmoessap gebruiken. Maximaal 1 glas pompelmoessap per keer en maximaal 2 glazen per week. → <i>Verhoogd risico op bijwerkingen van oxycodon (oxycodon is een CYP3A4 substraat en pompelmoes een CYP3A4 inhibitor).</i>
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste twee weken niet autorijden, daarna weer wel tenzij patiënt nog last heeft van bijwerkingen. Als de dosering omhoog gaat opnieuw twee weken niet autorijden, daarna weer wel tenzij patiënt nog last heeft van bijwerkingen. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, verwardheid en duizeligheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Na openen direct gebruiken; niet houdbaar.

Oxymetazoline (ATC R01AA05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien minder last gewenst tijdens het slapen: Vlak voor het slapengaan toedienen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Nasale druppels oplossing</u>: Voor gebruik: zie bijsluiter. • <u>Nasale spray oplossing</u>: Spraytechniek zie appendix 2. • Het flesje mag slechts door 1 persoon gebruikt worden. → <i>Verspreiding van infectie voorkomen.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Pantoprazol (ATC A02BC02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Een halfuur tot een uur voor de maaltijd innemen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>De coating beschermt pantoprazol (zeer zuurgevoelig) tegen maagzuur.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Paracetamol (ATC N02BE01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraine-aanval voelt opkomen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Indien snel effect gewenst: Op de lege maag innemen. → <i>Snelste werking bij nuchtere inname.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken. • <u>Granulaat (zakjes)</u>: Op de tong innemen en doorslikken zonder water. • <u>Orodispergeerbare tablet</u>: Tablet op de tong laten smelten. • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Eerst oplossen in een half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Suspensie (poeder, zakjes)</u>: Eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. (Sommige tabletten kunnen opgelost worden in een half glas water: zie bijsluiter) • <u>Zetpil</u>: Via de anus inbrengen. Evt. voor gebruik bevochtigen met een beetje water. → <i>Bevochtigen vergemakkelijkt het inbrengen.</i> • <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. • <u>Siroop suspensie</u>: Omschudden voor gebruik. Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i> • <u>Granulaat (zakjes)</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig.</i> • <u>Siroop suspensie</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Paracetamol, combinatiepreparaten zonder psycholeptica (ATC N02BE51)	
Paracetamol + coffeïne	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraine-aanval voelt opkomen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Indien snel effect gewenst: Op de lege maag innemen. → <i>Snelste werking bij nuchtere inname.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken. <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen. <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Eerst oplossen in een half glas water en onmiddellijk opdrinken. <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Het gebruik van coffeïne-bevattende dranken en voeding beperken. → <i>Coffeïne kan duizeligheid, nervositeit en slapeloosheid veroorzaken.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i>
Paracetamol + acetylsalicylzuur + coffeïne	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraine-aanval voelt opkomen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen of indien gewenst eerst oplossen in een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Meer risico op hepatotoxiciteit door paracetamol en maagtoxiciteit door acetylsalicylzuur.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Het gebruik van coffeïne-bevattende dranken en voeding beperken. → <i>Coffeïne kan duizeligheid, nervositeit en slapeloosheid veroorzaken.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/
Paracetamol + acetylsalicylzuur + ascorbinezuur	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Bij migraine: Meteen innemen als patiënt migraine-aanval voelt opkomen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>

Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig</i>
Paracetamol + chloorfenamine (Rhinofebryl®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Een half uur voor de maaltijd innemen. → <i>Rationale onbekend.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Geen concreet advies i.v.m. alcoholgebruik gevonden. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van chloorfenamine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. Geen concreet advies i.v.m. autorijden gevonden. → <i>Wegens bijwerkingen chloorfenamine: slaperigheid en accommodatiestoornissen.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Paroxetine (ATC N06AB05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien veel last van versuffende werking: Voor het slapengaan innemen. • Indien veel last van onrust en slecht slapen: 's Ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van paroxetine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 20 mg 1x per dag: niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. ○ Bij een dosering van meer dan 20 mg kan het effect op de rijvaardigheid worden versterkt. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, duizeligheid, verwardheid, angst, nervositeit en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Perindopril (ATC C09AA04)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • 's Ochtends innemen. → <i>Huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva.</i> • Indien in het begin veel last van duizeligheid: Voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Een half uur voor de maaltijd innemen. → <i>Inname van voedsel vermindert omzetting van prodrug naar actieve metaboliet perindoprialaat.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig.</i>

Perindopril en amlodipine (ATC C09BB04)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • 's Ochtends innemen. → <i>Huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva</i> • Indien in het begin veel last van duizeligheid: Voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Een half uur voor de maaltijd innemen. → <i>Inname van voedsel vermindert omzetting van prodrug naar actieve metaboliet perindopriilaat.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen kaliumbevattende zoutvervangers innemen. → <i>Risico op hyperkaliëmie.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Licht/vochtgevoelig</i>

Perindopril en diureticum (ATC C09BA04)	
Perindopril + indapamide	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Ochtends innemen. → <i>Minder last van het meer en vaker plassen (indapamide) en is huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Een half uur voor de maaltijd innemen. → <i>Inname van voedsel vermindert omzetting van prodrug naar actieve metaboliet perindopriilaat.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. Tijdens het gebruik intensieve blootstelling aan UV-licht vermijden, dus geen felle zon, zonnebank of hoogtezon. → <i>Risico op overgevoeligheid voor zonlicht (zeer zelden, < 1/100)(indapamide)</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Geen kaliumbevattende zoutvervangers innemen. → <i>Risico op hyperkaliëmie.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> Blisterverpakking: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig</i> Tabletcontainer: Container gesloten houden. → <i>Vochtgevoelig</i>

Piroxicam (ATC M01AC01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Indien snel effect gewenst: Op de lege maag innemen. → <i>Snelste werking bij nuchtere inname.</i> • Indien snel maaglast of chronisch gebruik: Bij de maaltijd innemen.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken. • <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Dispergeerbare tablet</u>: Met een half glas water innemen of indien gewenst eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Orodispergeerbare tablet</u>: Tablet op de tong laten smelten. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Zetpil</u>: Via de anus inbrengen. Evt. voor gebruik bevochtigen met een beetje water. → <i>Bevochtigen vergemakkelijkt het inbrengen.</i> • <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Piroxicam en alcohol kunnen beide maagirritatie geven.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i>

Povidon-jood, dermaal (ATC D08AG02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Gel</u>: Volledig verspreiden over de te behandelen gebieden. • <u>Oplossing voor cutaan gebruik</u>: Direct vanuit de flacon of door middel van watten of gaas aanbrengen op de huid. Evt. afdekken. Hydroalcoholische oplossing niet aanbrengen op beschadigde huid. • <u>Zalf</u>: Dunne laag aanbrengen op het wondje en de huid er omheen. Evt. afdekken met steriel verband. • <u>Zeep</u>: Gebruik i.f.v. indicatie: zie bijsluiter. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. Niet inslikken. → <i>Kan irritatie geven.</i> • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd. → <i>Risico op joodresorptie.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Hydroalcoholische oplossing</u>: Pas op: vuurgevaarlijk! → <i>De alcoholische oplossing is ontvlambaar.</i>

Povidon-jood, orofaryngeaal (Iso-Betadine®) (ATC R02AA15)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Gorgeldrank/mondspoeling</u>: Mond spoelen of gorgelen gedurende 30 seconden met 15 mL (= maatbekertje) of wattenstaafje drenken in oplossing en letsel afdeppen. Oplossing nadien uitspuwen, niet inslikken. • Contact met de ogen vermijden.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Fles zorgvuldig gesloten houden. → <i>Verdamping van hydroalcoholische oplossing mogelijk.</i> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Pravastatine (ATC C10AA03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Avonds innemen. → <i>Aanmaak van cholesterol is het hoogst 's nachts.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Eén of twee glazen per dag is in het algemeen geen probleem. → <i>Verhoogd risico op hepatotoxiciteit.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig</i>

Prazepam (ATC N05BA11)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Druppels oplossing</u>: Als dusdanig innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van prazepam en vermindert het coördinatievermogen.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Dagelijks gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. Eerste week niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, verminderde coördinatie, trager denken, duizeligheid en dubbelzien.</i> • Incidenteel gebruik: Kan het reactievermogen beïnvloeden. 72 uur niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, verminderde coördinatie, trager denken, duizeligheid en dubbelzien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Prednisolone, combinatiepreparaten (ATC R01AD52)	
Framycetine + nafazoline + prednisolon (sofrasolone®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Nasale spray oplossing</u>: spraytechniek zie appendix 2.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Pregabaline (ATC N03AX16)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van pregabaline.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Eerste week niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, duizeligheid, verminderde coördinatie, problemen met geheugen en concentratie, verwardheid, trillen, dubbelzien en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Preparaten met salicylzuurderivaten (ATC M02AC)	
Salicylaat + mefenesine + nicotinaat (Algipan balsem®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zalf</u>: Pijnlijke plaats masseren tot alle zalf is verdwenen. • Niet aanbrengen op open wonden. • Niet gebruiken onder occlusief verband. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Na gebruik handen wassen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/
Salicylaat + lidocaïne + nicotinaat (Emerxil®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Onmiddellijk na trauma.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane spray oplossing</u>: Op het pijnlijke huiddeel verstuiven en zachtjes inwrijven. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Niet aanbrengen op open wonden. • Niet gebruiken onder occlusief verband.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Niet blootstellen aan zon of aan temperaturen hoger dan 50°C. → <i>Spray staat onder druk.</i>
Capsicum + salicylaten + kamfer + levomethol + salicylzuur (Rado-Salil®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/

Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane stift</u>: Pijnlijke huiddeel zachtjes inwrijven met de huidstift. • Contact met handen vermijden en na gebruik handen wassen. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. • Niet aanbrengen op open wonden. • Niet gebruiken onder occlusief verband. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/
Kamfer + menthol + salicylaat + terpentijn (vluchtige olie) (Reflexspray®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij extra belasting van spieren: vóór en na inspanning.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane spray oplossing</u>: Op het pijnlijke huiddeel verstuiven en zachtjes inwrijven. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. Niet inslikken. • Niet aanbrengen op open wonden. • Niet gebruiken onder occlusief verband.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beschermen tegen zon en niet blootstellen aan temperaturen boven 50°C. → <i>Spuitbus staat onder druk.</i>
Capsicum + menthol + salicylaat (Thermocream®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Pijnlijke plaats masseren tot alle crème is verdwenen. • Contact met ogen vermijden. • Niet gebruiken onder occlusief verband. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd. • Na gebruik handen wassen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/

Houdbaarheid en bewaring	/
Bijnierschors + mucopolysacharide + salicylzuur (Mobilat®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Gel</u>: 's Avonds aanbrengen. → <i>Kan 's nachts inwerken.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Pijnlijke plaats masseren tot alle crème is verdwenen. • <u>Gel</u>: Pijnlijke plaats masseren tot alle gel is verdwenen. Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. Niet aanbrengen op open wonden. Na gebruik handen wassen. → <i>Niet op slijmvliezen, ogen en open wonden want bevat alcohol.</i> • Niet gebruiken onder occlusief verband. • Niet gebruiken op grote oppervlakten gedurende lange tijd.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/
Aescine + salicylaat (Reparil gel®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Gel</u>: Aanbrengen op de te behandelen plaats, niet inwrijven en laten opdrogen. • Niet aanbrengen op open wonden of slijmvliezen • Niet gebruiken onder occlusief verband.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Propranolol (ATC C07AA05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij plankenkoorts of examenvrees: Een half uur tot 2 uur voor het examen of optreden innemen. Aanbevolen om dag ervoor eerst uit te proberen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Inname mag zowel bij als los van de maaltijd. Een vaste timing kiezen: Ofwel altijd bij ofwel altijd los van de maaltijd innemen. → <i>Voedsel kan de biologische beschikbaarheid van propranolol beïnvloeden.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • Bij rookstop of (her)beginnen met roken: Arts contacteren. → <i>Roken versnelt de afbraak van propranolol, dosisaanpassing kan nodig zijn.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij er veel last van heeft. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. → <i>Wegens bijwerkingen: vermoeidheid, duizeligheid en traagheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig.</i>

Pseudoefedrine, combinatiepreparaten (ATC R01BA52)	
Pseudoefedrine + cetirizine	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Geen concreet advies i.v.m. alcoholgebruik gevonden. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van cetirizine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/
Pseudoefedrine + desloratadine (Aerinaze®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Geen concreet advies i.v.m. alcoholgebruik gevonden. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van desloratadine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/
Pseudoefedrine + loratadine	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Geen concreet advies i.v.m. alcoholgebruik gevonden. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van loratadine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Paracetamol + pseudoefedrine	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing (poeder, zakjes)</u>: Eerst oplossen in een half glas (bij voorkeur warm) water en onmiddellijk opdrinken. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Quetiapine (ATC N05AH04)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet met directe afgifte</u>: Inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: 1 uur voor de maaltijd → <i>Vetrijke maaltijden veroorzaken voor statistisch significante stijging van C_{max} en AUC</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet met directe afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt duizeligheid en het sedatief effect van quetiapine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Opletten met pompelmoessap. De kans op interactie is klein bij maximaal 1 glas per keer met tussenpoos van minimaal 3 dagen. → <i>Verhoogd risico op bijwerkingen van quetiapine (quetiapine is een CYP3A4 substraat en pompelmoes een CYP3A4 inhibitor)</i>
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden: De eerste paar dagen niet autorijden → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, duizeligheid en wazig zien</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Ramipril (ATC C09AA05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • 's Ochtends innemen. → <i>Huidig standaardadvies voor 1 d.d. antihypertensiva</i> • Indien in het begin veel last van duizeligheid: Voor het slapengaan innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Geen kaliumbevattende zoutvervangers innemen. → <i>Risico op hyperkaliëmie.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig</i>

Ranitidine (ATC A02BA02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Als 1x daags: 's Avonds na de maaltijd of voor het slapengaan innemen. → <i>'s Nachts is de maagzuurproductie het grootst.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken. <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i> <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na verdunnen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Lichtgevoelig.</i>

Rivaroxaban (Xarelto®) (ATC B01AF01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • Bij 10 mg: De inname mag zowel bij als los van de maaltijd. • Bij 15 mg en 20 mg: Bij de maaltijd innemen. → <i>Betere resorptie.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. Bij slikproblemen tablet pletten, met appelmoes of water mengen en direct innemen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Rosuvastatine (ATC C10AA07)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Mag op elk moment van de dag. → <i>Rosuvastatine heeft een lange werkingsduur i.t.t. andere statines.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Eén of twee glazen per dag is in het algemeen geen probleem. → <i>Verhoogd risico op hepatotoxiciteit.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Licht/vochtgevoelig.</i>

Saccharomyces Boulardii (ATC A07FA02)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Suspensie (poeder, zakjes)</u>: Eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Niet gebruiken met ijskoude of warme (meer dan 50°C) vloeistoffen of gerechten. → <i>Bevat levende gistcellen.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Salbutamol (ATC R03AC02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij een kortademigheidsaanval: Meteen inhaleren als patiënt aanval voelt opkomen. • Ter preventie van inspanningsastma: 10–15 minuten voor de inspanning toedienen. • Ter preventie van allergeengeïnduceerde astma: 10–15 minuten voor de blootstelling toedienen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dosisaerosol suspensie</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil[®] of instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil[®] of instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). • <u>Verneveloplossing</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal Phil[®].
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dosisaerosol suspensie</u>: Beschermen tegen vorst, warmte of rechtstreekse zon. • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. Op een droge plaats bewaren. • <u>Verneveloplossing</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Salmeterol met fluticason (Seretide®) (ATC R03AK06)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Als 1x daags: Indien vooral 's nachts symptomen: 's avonds innemen; Indien vooral overdag symptomen: 's ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Dosisaerosol suspensie</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal in inhalatie-instructies Phil® of instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/). <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil® of instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging voor Pneumologie (https://www.bvpv-sbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/).
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Dosisaerosol suspensie</u>: Beschermen tegen zon en niet blootstellen aan een temperatuur hoger dan 50°C. → <i>Dosisaerosol staat onder druk.</i>

Sertraline (ATC N06AB06)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien veel last van versuffende werking: Voor het slapengaan innemen. • Indien veel last van onrust en slecht slapen: 's Ochtends innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van sertraline.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, vermoeidheid, duizeligheid, verwardheid, angst, nervositeit en wazig zien</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Sildenafil (ATC G04BE03)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • 1 uur voor geslachtsgemeenschap innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Kauwtablet</u>: Tablet goed kauwen. • <u>Orodisp. tablet</u>: Tablet op de tong laten smelten of met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. → <i>Alcohol kan het vermogen om erectie te krijgen reduceren en duizeligheid van sildenafil versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Kauwtablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i> • <u>Orodisp. tablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig</i>

Simvastatine (ATC C10AA01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> 's Avonds innemen. → <i>Aanmaak van cholesterol is het hoogst 's nachts.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Eén of twee glazen per dag is in het algemeen geen probleem. → <i>Verhoogd risico op hepatotoxiciteit.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Geen pompelmoessap gebruiken → <i>Verhoogd risico op bijwerkingen van simvastatine (simvastatine is een CYP3A4 substraat en pompelmoes een CYP3A4 inhibitor).</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Sotalol (ATC C07AA07)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Spironolacton (ATC C03DA01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren en betere resorptie.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. De patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken + indien bij oedeem: overmatig alcoholgebruik kan klachten als benauwdheid en vocht vasthouden verergeren.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> Geen kaliumbevattende zoutvervangers innemen. → <i>Risico op hyperkaliëmie.</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Tamsulosine (ATC G04CA02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule verl. afgifte</u>: Na ontbijt of eerste maaltijd innemen.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule verl. afgifte</u>: Na de maaltijd innemen. → <i>Inname na de maaltijd zorgt voor gelijkmatige absorptie.</i> • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Capsule verl. afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. Of indien nodig capsule openen en de inhoud zonder kauwen innemen. • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Het drinken van alcohol eerst met mate uitproberen. Patiënt kan dan zelf inschatten of hij hier veel last van krijgt. → <i>Alcohol kan de duizeligheid in het begin van de behandeling versterken.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Thiamphenicol, combinaties (ATC J01BA52)	
Thiamfenicol glycinaatacetylcysteïnaat (Fluimucil Antibiotic®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Endotrach./inhal./nas. druppels/verneveloplossing (pdr. + solv.):</u> Oplosmiddel mengen met poeder. Goed schudden en wachten tot oplossing helder wordt.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na reconstitutie. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. Na reconstitutie in koelkast bewaren (niet in vriesvak).

Tilidine (Valtran®) (ATC N02AX01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Druppels oplossing</u>: Druppelen in een half glas water of op een klontje suiker innemen. • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van tilidine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. Arts beslist over het autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: verminderde concentratie en aandacht.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet verlengde afgifte</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren. → <i>Vochtgevoelig</i>

Timolol, combinaties (ATC S01ED51)	
Timolol + brimonidine (Combigan®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels oplossing</u>: Oogdruppeltechniek: zie appendix 1. • Contactlenzen voor indruppeling verwijderen en minstens 15 minuten wachten alvorens terug aan te brengen. → <i>Benzalkoniumchloride (bewaarmiddel) kan oogirritatie veroorzaken en zachte contactlenzen ontkleuren.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. • In oorspronkelijke buitenverpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>
Timolol + bimatoprost (Ganfort®)	
Timolol + latanoprost (Latanoprost-Timolol Apotex®, Latanoprost-Timolol EG®, Timolatears®, Xalacom®)	
Timolol + travoprost (DuoTrav®, Travoprost/Timolol EG®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij voorkeur 's avonds innemen. → <i>Het heeft dan het meeste effect.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels oplossing</u>: Oogdruppeltechniek: zie appendix 1. Bij koelkastbewaring, druppels op kamertemperatuur laten komen voor gebruik. → <i>Koude druppels indruppelen is pijnlijk voor ogen.</i> • Contactlenzen voor indruppeling verwijderen en minstens 15 minuten wachten alvorens terug aan te brengen. → <i>Benzalkoniumchloride (bewaarmiddel) kan oogirritatie veroorzaken en zachte contactlenzen ontkleuren.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. • In oorspronkelijke buitenverpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • Latanoprost/Timolol Apotex®, Latanoprost/Timolol EG®, Timolatears®, Travoprost/Timolol EG®, Xalacom®: In koelkast bewaren (niet in vriesvak).
<p>Timolol + brinzolamide (Azarga®)</p> <p>Timolol + dorzolamide (zonder bewaarmiddel) (Cosopt®, Dualkopt®)</p> <p>Timolol + dorzolamide (Dorzolamide / Timolol EG®, TensocMylan®)</p>	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oogdruppels suspensie/oplossing</u>: Oogdruppeltechniek: zie appendix 1. • Contactlenzen voor indruppeling verwijderen en minstens 15 minuten wachten alvorens terug aan te brengen. → <i>Benzalkoniumchloride (bewaarmiddel) kan oogirritatie veroorzaken en zachte contactlenzen ontkleuren.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. • <u>Oogdruppels oplossing</u>: In oorspronkelijke buitenverpakking bewaren. → <i>Lichtgevoelig</i>

Tramadol (ATC N02AX02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Inname volgens vast schema: Niet wachten tot de pijn weer toeneemt.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Capsule</u>: Met een half glas water innemen. <u>Capsule met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. Bij slikproblemen capsule openen en de inhoud zonder kauwen innemen. <u>Druppels oplossing</u>: Druppelen in een half glas water of op een klontje suiker innemen. <u>Orodispergeerbare tablet</u>: Tablet op de tong laten smelten of indien gewenst eerst mengen met een half glas water en onmiddellijk opdrinken. <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. <u>Zetpil</u>: Via de anus inbrengen. Evt. voor gebruik bevochtigen met een beetje water. → <i>Bevochtigen vergemakkelijkt het inbrengen.</i> <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van tramadol.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste twee weken niet autorijden, daarna weer wel tenzij patiënt nog last heeft van bijwerkingen. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, duizeligheid en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Tramadol met paracetamol (ATC N02AJ13)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Inname volgens vast schema: Niet wachten tot de pijn weer toeneemt.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Bruistablet</u>: Eerst oplossen en laten uitbruisen in een half glas water. Onmiddellijk opdrinken. <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van tramadol.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. De eerste twee weken niet autorijden, daarna weer wel tenzij patiënt nog last heeft van bijwerkingen. → <i>Wegens bijwerkingen tramadol: sufheid, slaperigheid, duizeligheid en verwardheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Bruistablet</u>: In oorspronkelijke verpakking bewaren tot net voor gebruik. → <i>Vochtgevoelig.</i>

Tramazoline (ATC R01AA09)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien minder last gewenst tijdens het slapen: Vlak voor het slapengaan toedienen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Nasale spray oplossing</u>: Spraytechniek zie appendix 2. • Het flesje mag slechts door 1 persoon gebruikt worden. → <i>Verspreiding van infectie voorkomen.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Trazodon (ATC N06AX05)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Als 1x daags: voor het slapengaan innemen. → <i>Minder last van sufheid.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Als meer dan 1x daags: Bij de maaltijd innemen. → <i>Bijwerkingen reduceren door lagere Cmax.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van trazodon.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. Bij dagelijks gebruik niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: slaperigheid, vermoeidheid en duizeligheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Valproïnezuur (ATC N03AG01)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Maagsapresistente capsule</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>De coating beschermt de mond/keel/maag tegen irriterend effect van valproïnezuur.</i> <u>Maagsapresistente tablet</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. → <i>De coating beschermt de mond/keel/maag tegen irriterend effect van valproïnezuur.</i> <u>Tablet met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. <u>Oplossing</u>: Mengen met een half glas (liefst gesuikerd) water (geen koolzuurhoudende drank). Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. → <i>Wellicht o.w.v. slechte smaak.</i> <u>Siroop oplossing</u>: Gebruik bijgeleverd doseersysteem indien beschikbaar: zie bijsluiter. <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige. <u>Oplossing voor injectie/infusie (poeder + solvent)</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van valproïnezuur.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. Eerste week niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: duizeligheid, sufheid en slaperigheid.</i>
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> <u>Oplossing voor injectie/infusie</u>: Na openen direct gebruiken; niet houdbaar. Indien bewaring toch nodig: maximaal 24u in de koelkast. <u>Oplossing voor injectie/infusie (poeder + solvent)</u>: Na reconstitutie in koelkast bewaren (niet in vriesvak). Beperkt houdbaar na reconstitutie. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Varia (ATC M02AX10)	
Kamfer + menthol + terpentijn (Algis-spray®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane spray oplossing</u>: Op het pijnlijke huiddeel verstuiven en evt. zachtjes inwrijven. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. Niet inslikken • Niet aanbrengen op open wonden.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane spray oplossing</u>: Beschermen tegen zon en niet blootstellen aan temperaturen boven 50°C. → <i>Spuitbus staat onder druk</i>
Symphytum officinale [vloeibaar ethanolisch extract] (Flexagile®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Pijnlijke plaats masseren tot alle crème is verdwenen. • Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. Niet inslikken • Niet aanbrengen op open wonden.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Crème</u>: Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter

Varia (ATC R01AX10)	
Eucalyptol + levomenthol (Inhalo Rhinathiol®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing voor inhalatiedamp</u>: Druppels toevoegen aan warm, niet kokend water en dampen 3 minuten inhaleren via mond en neus.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/
Natriumchloride (Physiologicasol®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cut./nas./ocul. spoeloplossing (unidose)</u>: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cutaan: Wonde overvloedig spoelen met oplossing. ○ Nasaal: Lichtjes op het flesje drukken voor indruppeling en krachtiger voor spoeling van de neus. Gedurende 10 minuten na inbrengen van oplossing neus niet krachtig snuiten, enkel afdeppen. ○ Oculaire: Oplossing in ogen druppelen.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cut./nas./ocul. spoeloplossing (unidose)</u>: Een geopend flesje binnen 24 uur gebruiken.
Eucalyptus + kamfer + levomenthol + terpentijn + thymol (Vicks Vaporub®)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Zalf voor inhalatiedamp</u>: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cutaan: Borst/rug gedurende 3 tot 5 minuten inwrijven. Aanbrengen op intacte, onbeschadigde huid (niet op wonden). Niet inslikken. Contact met slijmvliezen en ogen vermijden. Na gebruik handen wassen. ○ Inhalatie: Zalf toevoegen aan kom met heet (niet kokend) water en vrijgekomen dampen 10 tot 15 minuten inademen langs neus en mond.
Interactie met alcohol	/

Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Venlafaxine (ATC N06AX16)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> Als 1x daags: 's Avonds innemen. → <i>Minst last van sufheid.</i>
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> Bij de maaltijd innemen. → <i>Gastro-intestinale bijwerkingen reduceren.</i>
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> <u>Capsule met verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. <u>Tablet verlengde afgifte</u>: Zonder kauwen innemen met een half glas water. Goede mondhygiëne is zeer belangrijk. → <i>Om risico op tandcariës t.g.v. droge mond te reduceren.</i>
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van venlafaxine.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> Tot en met 75 mg 2x per dag: niet autorijden zolang bijwerkingen optreden. Bij meer dan 75 mg 2x per dag kan het effect op de rijvaardigheid worden versterkt. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, duizeligheid en wazig zien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Vilanterol en fluticasone furoaat (Relvar®) (ATC R03AK10)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Inhalatiepoeder, voorverdeeld</u>: Inhalatietechniek zie patiëntmateriaal en inhalatie-instructies Phil® of instructiefilmpjes van de Belgische Vereniging voor Pneumologie (https://www.bvpvsbip.be/publicaties/inhalatiefilmpjes/).
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren. Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter. → <i>Vochtgevoelig</i>

Vitamine B1 met vitamine B6 en/of vitamine B12 (ATC A11DB)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen. • <u>Oplossing voor injectie</u>: Toediening door arts of verpleegkundige.
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oplossing voor injectie</u>: In koelkast bewaren (niet in vriesvak)

Warfarine (Marevan®) (ATC B01AA03)	
Tijdstip van toediening	/
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met alcoholische dranken. Eén of twee glazen per dag is in het algemeen geen probleem → <i>Alcohol versterkt het antistolling-effect van warfarine</i>
Adviezen i.v.m. voeding	<ul style="list-style-type: none"> • Pas op met overmatig gebruik van vitamine K rijke voeding (o.a. andijvie, spinazie, kolen, broccoli, sla, spruiten en bonen) → <i>Vitamine K werkt het effect van vitamine K antagonist (warfarine) tegen</i>
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • In oorspronkelijke verpakking bewaren → <i>Lichtgevoelig</i>

Xylometazoline (ATC R01AA07)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien minder last gewenst tijdens het slapen: Vlak voor het slapengaan toedienen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Nasale druppels oplossing</u>: Voor gebruik: zie bijsluiter. • <u>Nasale spray oplossing</u>: Spraytechniek zie appendix 2. • Het flesje mag slechts door 1 persoon gebruikt worden. → <i>Verspreiding van infectie voorkomen.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter.

Xylometazoline (ATC R01AB06)	
Xylometazoline + ipratropium bromide (Otrivine Duo®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Indien minder last gewenst tijdens het slapen: Vlak voor het slapengaan toedienen.
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Nasale spray oplossing</u>: Spraytechniek zie appendix 2 • Het flesje mag slechts door 1 persoon gebruikt worden. → <i>Verspreiding van infectie voorkomen.</i>
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt houdbaar na openen. Voor houdbaarheid: zie bijsluiter

Zinkproducten (ATC D02AB)	
Zinkoxide + kaolien + titaanoxide (Alopate®)	
Zinkoxide + ichtammol + titaanoxide (Inotyol®)	
Zinkoxide (ZINXYDerm®)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Bij luiereczeem: Na elke wasbeurt of na elke luierverversing
Timing t.o.v. maaltijd	/
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cutane pasta/zalf</u>: Aanbrengen op de letsel(s) en evt. afdekken met gaasje of verband → <i>Afdekken: om te vermijden dat er pasta/zalf op kledij of linnengoed komt</i> • Handen wassen na gebruik
Interactie met alcohol	/
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	/
Houdbaarheid en bewaring	/

Zolpidem (ATC N05CF02)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Vlak voor het slapengaan innemen. → <i>De werking treedt zeer snel in (binnen een halfuur).</i> • Enkel innemen als 8 uur ononderbroken slaap verzekerd is.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Sublinguale tablet</u>: Tablet onder de tong uiteen laten vallen. • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van zolpidem.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 10 mg: dagelijks en incidenteel gebruik: t.e.m. 8 uur na inname niet autorijden. ○ Meer dan 10 mg: dagelijks gebruik: niet autorijden; incidenteel gebruik: t.e.m. 24 uur na inname niet autorijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, verminderde coördinatie, trager denken, duizeligheid en dubbelzien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

Zopiclone (ATC N05CF01)	
Tijdstip van toediening	<ul style="list-style-type: none"> • Vlak voor het slapengaan innemen. → <i>De werking treedt zeer snel in (binnen een halfuur).</i> • Enkel innemen als 8 uur ononderbroken slaap verzekerd is.
Timing t.o.v. maaltijd	<ul style="list-style-type: none"> • De inname mag zowel bij als los van de maaltijd.
Wijze van gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tablet</u>: Met een half glas water innemen.
Interactie met alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Geen alcoholische dranken gebruiken. → <i>Alcohol versterkt het sedatief effect van zopiclone.</i>
Adviezen i.v.m. voeding	/
Invloed op rijvaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Kan het reactievermogen beïnvloeden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tot en met 7,5 mg per dag: t.e.m. 16 uur na inname niet rijden. ○ Meer dan 7,5 mg per dag: 24 uur na inname niet rijden. → <i>Wegens bijwerkingen: sufheid, slaperigheid, vermoeidheid, verminderde coördinatie, trager denken, duizeligheid of dubbelzien.</i>
Houdbaarheid en bewaring	/

OOGDRUPPELS TOEDIENEN BIJ UZELF

Enkele algemene tips

- Eens het flesje geopend is, zijn oogdruppels maar een korte tijd houdbaar (meestal 1 maand, dit staat op de bijsluiter). Schrijf de datum waarop u het flesje opent op de verpakking, zo weet u wanneer het flesje moet weggegooid worden.
- Draagt u contactlenzen, doe die dan altijd uit voor het druppelen en wacht 15 minuten om ze terug in te steken. Bij kunsttranen bedoeld om contactlenzen te bevochtigen mag u uw contactlenzen uiteraard wel in houden.
- Laat als oefening eerst eens een druppel op een tissue vallen. Dan weet u hoe hard u in het flesje moet knijpen om er een druppel uit te laten komen.
- Moet u meerdere soorten oogdruppels gebruiken? Gebruik ze dan niet meteen na elkaar maar laat 5 minuten tussen.
- Moet u zowel oogdruppels als oogzalf gebruiken? Gebruik dan eerst de oogdruppels en wacht 5 minuten voordat u de oogzalf aanbrengt.

Hoe oogdruppels toedienen bij uzelf?

1. Was uw handen met warm water en zeep en droog ze af aan een propere tissue of handdoek.

Draagt u contactlenzen? Doe deze dan uit voor u verder gaat.

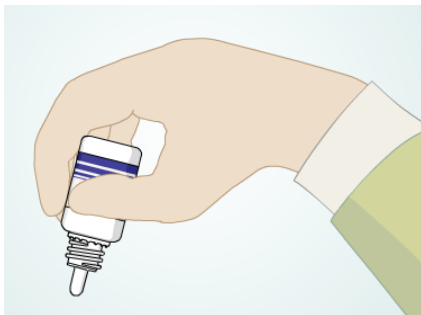
2. Ga op een stoel zitten.

3. Flesjes van het merk Azarga®, Azopt®, Betoptic S®, Fluacort®, Flucon®, FML Liquifilm®, Livostin®, Maxidex®, Maxitrol®, Pred Forte®, Predmycin P®, Terracortril + Polymyxine B®, Tobradex® en Vexolon® moeten geschud worden voor gebruik. Voor de andere merken is dit niet nodig.

4. Schroef de dop van het flesje.

5. Neem het flesje in de hand alsof u een pen vast houdt.

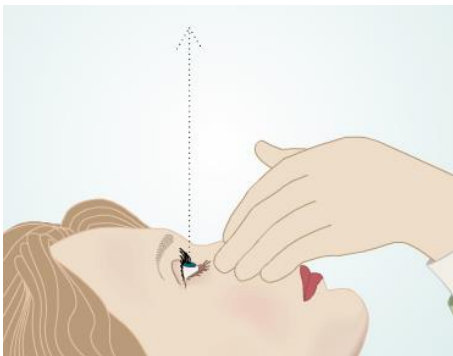
Let erop dat u de druppelaar niet aanraakt. Mocht dat toch voorvallen, veeg de druppelaar dan af met een propere tissue.

6. Trek voorzichtig met de vingertoppen van uw andere hand het onderste ooglid naar beneden zodat er een "gootje" ontstaat.

7. Buig uw hoofd achterover en kijk recht naar boven.

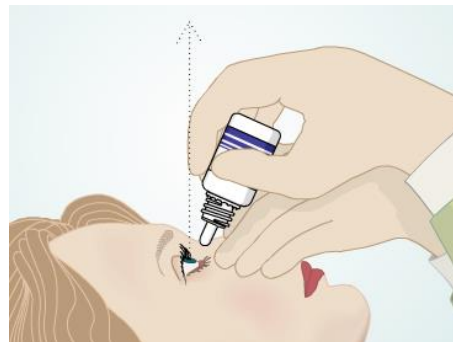

8. Zet de hand met het flesje op de hand die het gootje maakt.

9. Breng het flesje boven het omlaag getrokken ooglid (het "gootje").

Zorg ervoor dat het flesje uw oog, ooglid of wimpers niet aanraakt. Mocht dat toch voorvallen, veeg de druppelaar dan af met een propere tissue.

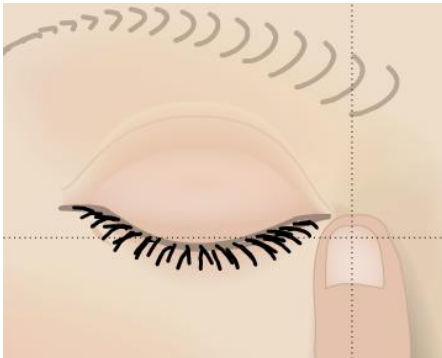

10. Knijp in het flesje en laat een druppel in het "gootje" vallen.

11. Buig uw hoofd terug en doe voorzichtig uw oog dicht.

12. Duw uw traanbuis tenminste 1 minuut dicht, door zachtjes net onder het kleine harde bobbeltje in de binnenhoek van uw oog (aan de neuskant) te duwen om bijwerkingen te voorkomen.

13. Daarna kunt u loslaten en uw oog terug open doen. Het is normaal dat u na het inbrengen van oogdruppels eventjes wazig ziet.

14. Schroef de dop terug op het flesje.

15. Was uw handen nogmaals met warm water en zeep.

Gebruikt u meerdere soorten oogdruppels? Wacht dan tenminste 5 minuten voor u de volgende oogdruppel toedient.

Naar: www.apotheek.nl

U kan een filmpje (met gesproken tekst) over het toedienen van oogdruppels vinden op de website www.apotheek.nl → klik op "Instructiefilmpjes" → klik op "Toedienen van oogdruppels en oogzalf"

Ontwikkeld door Eenheid Farmaceutische Zorg, Universiteit Gent

OOGDRUPPELS TOEDIENEN BIJ EEN ANDERE PERSOON

Enkele algemene tips

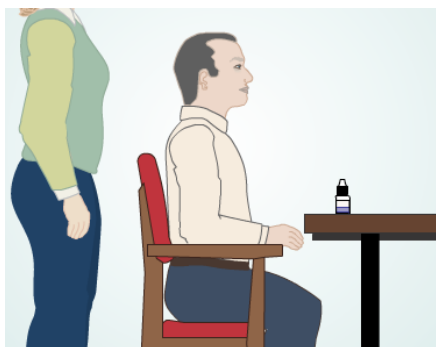
- Eens het flesje geopend is, zijn oogdruppels maar een korte tijd houdbaar (meestal 1 maand, dit staat op de bijsluiter). Schrijf de datum waarop u het flesje opent op de verpakking, zo weet u wanneer het flesje moet weggegooid worden.
- Draagt u contactlenzen, doe die dan altijd uit voor het druppelen en wacht 15 minuten om ze terug in te steken. Bij kunsttranen bedoeld om contactlenzen te bevochtigen mag u uw contactlenzen uiteraard wel in houden.
- Laat als oefening eerst eens een druppel op een tissue vallen. Dan weet u hoe hard u in het flesje moet knijpen om er een druppel uit te laten komen.
- Moet u meerdere soorten oogdruppels gebruiken? Gebruik ze dan niet meteen na elkaar maar laat 5 minuten tussen.
- Moet u zowel oogdruppels als oogzalf gebruiken? Gebruik dan eerst de oogdruppels en wacht 5 minuten voordat u de oogzalf aanbrengt.

Hoe oogdruppels toedienen bij een andere persoon?

1. Was uw handen met warm water en zeep en droog ze af aan een propere tissue of handdoek. Vraag de patiënt ook de handen te wassen.

Draagt de patiënt contactlenzen? Laat deze dan uitdoen voor u verder gaat.

2. Laat de patiënt plaatsnemen op een stoel. Ga zelf achter de patiënt staan.

3. Flesjes van het merk Azarga®, Azopt®, Betoptic S®, Fluacort®, Flucon®, FML Liquifilm®, Livostin®, Maxidex®, Maxitrol®, Pred Forte®, Predmycin P®, Terracortril + Polymyxine B®, Tobradex® en Vexolon® moeten geschud worden voor gebruik. Voor de andere merken is dit niet nodig.

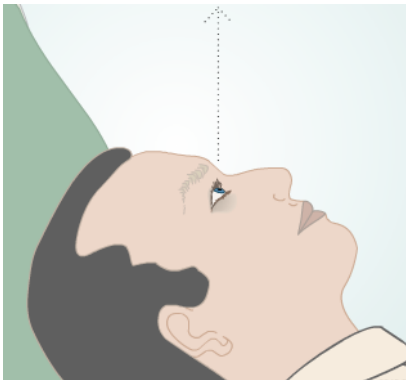
4. Schroef de dop van het flesje.

5. Neem het flesje in de hand alsof u een pen vast houdt.

Let erop dat u de druppelaar niet aanraakt. Mocht dat toch voorvallen, veeg de druppelaar dan af met een propere tissue.

6. Laat de patiënt het hoofd achterover buigen en naar boven kijken.

7. Steun met de hand op de slaap en houd het flesje boven de binnenste ooghoek.

Zorg ervoor dat het flesje het oog, ooglid of wimpers niet aanraakt. Mocht dat toch voorvallen, veeg de druppelaar dan af met een propere tissue.

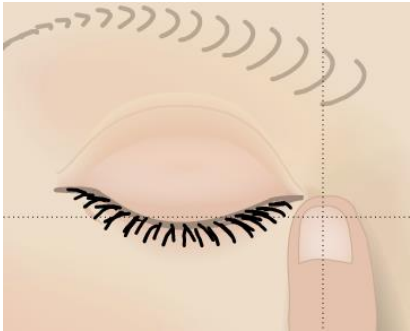
8. Laat de patiënt voorzichtig het onderste ooglid naar beneden trekken, zodat er een "gootje" ontstaat.

9. Knijp in het flesje en laat een druppel in het "gootje" vallen.

10. Vraag de patiënt daarna het hoofd terug te buigen en het oog te sluiten.

11. Laat de patiënt de traanbuis tenminste 1 minuut dichtduwen, door zachtjes net onder het kleine harde bobbeltje in de binnenhoek van het oog (aan de neuskant) te duwen om bijwerkingen te voorkomen.

12. Daarna mag de patiënt de ogen terug openen. Het is normaal dat de patiënt na het inbrengen van oogdruppels eventjes wazig ziet.

13. Schroef de dop terug op het flesje.

14. Was uw handen nogmaals met warm water en zeep.

Moet de patiënt meerdere soorten oogdruppels gebruiken? Wacht dan tenminste 5 minuten voor u de volgende oogdruppel toedient.

Naar: www.apotheek.nl

U kan een filmpje (met gesproken tekst) over het toedienen van oogdruppels vinden op de website www.apotheek.nl → klik op "Instructiefilmpjes" → klik op "Toedienen van oogdruppels en oogzalf"

Ontwikkeld door Eenheid Farmaceutische Zorg, Universiteit Gent

NEUSSPRAY

1. Schud de neusspray goed voor gebruik *
2. Verwijder de plastic beschermdop van de neusspray
3. Snuit uw neus om de neusgaten vrij te maken
→ *Zodat het geneesmiddel de neusmucosa kan bereiken.*
4. Buig uw hoofd licht voorover
→ *Om drainage van het geneesmiddel via de keel te beperken.*
5. Breng de tuit van de spray in één neusgat
6. Richt de tuit van de spray naar de buitenkant van de neus, weg van het neustussenschot
→ *Om risico op neusbloeding als bijwerking te reduceren, het septum heeft slechts een dunne mucuslaag + de neusschelpen hebben het meeste mucosa.*
7. Adem rustig in door de neus en activeer gelijktijdig de neusspray door er eenmaal op te drukken. Let op: hard snuiven mag niet want zo komt het geneesmiddel in de keel terecht in plaats van in de neus.
8. Adem uit door de mond
9. Spoel de tuit na gebruik schoon met lauw water en sluit het flesje goed af.

* niet van toepassing bij oplossingen: Allergodil®, Atronase® en alle nasale decongestiva (Neusinol®, Priciasol®, Vasocedine Naphazoline®, Nesivine®, Vicks Sinex®, Rhinospray®, Nasa Rhinathiol®, Nasasinutab®, Nuso-San®, Otrivine®, Rhinivex®, Xylometazoline EG®, Xyloteva®)

Ontwikkeld door Eenheid Farmaceutische Zorg, Universiteit Gent